

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Čebovce na roky 2021 - 2030

Obec Čebovce

**Schválené Obecným zastupiteľstvom dňa: 14.12.2021
Uznesenie číslo: 50/2021**

ÚVOD.....	2
1. Strategická – návrhová časť.....	5
1.1. SWOT analýza, STEEP analýza.....	5
1.2. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA.....	10
2. Programová a realizačná časť.....	11
2.1 Stanovenie cieľov.....	11
2.2 Strategický cieľ.....	12
2.3 Špecifické ciele.....	12
2.4 Rozpracovanie rámcových aktivít obce.....	14
2.4.1 Súhrnný prehľad projektov obce Čebovce na roky 2021 – 2030.....	17
2.5. Postup pri implementácii.....	24
2.6 Systém monitorovania a hodnotenia.....	24
3. Finančná časť.....	26
4. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce.....	29
4.1. Širšie územné vzťahy.....	29
<i>Poloha obce</i>	29
4.1.1. Priemet územno-plánovacích dokumentov.....	30
4.2. Prírodné pomery.....	31
4.2.1. Ochrana prírody a krajiny, územný systém ekologickej stability.....	34
4.2.2. Životné prostredie.....	36
4.3. História, osídlenie, urbanistický vývoj.....	37
4.3.1. Historický vývoj obce.....	37
4.3.2. Kultúrne dedičstvo.....	40
4.4. Architektúra.....	43
4.5. Technická infraštruktúra.....	45
4.5.1. Doprava.....	45
4.5.2. Vodné hospodárstvo.....	46
4.5.3. Energetika.....	46
4.5.4. Telekomunikácie.....	48
4.6. Sociálna infraštruktúra.....	48
4.7. Hospodárska základňa.....	49
4.7.1. Priemyselná výroba.....	49
4.7.2. Nerastné suroviny a prírodné zdroje.....	50
4.7.3. Poľnohospodárstvo a pôda.....	50
4.7.4. Lesné hospodárstvo.....	51
4.7.5. Rekreácia a cestovný ruch.....	52
4.8. Ľudský potenciál.....	53
4.8.1. Obyvateľstvo.....	53
4.8.2. Kluby, združenia a spolky.....	56
4.8.4. Športové aktivity.....	57
4.9. Trh práce.....	57
4.10. Financovanie obce.....	59
1.17 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho dokumentu.....	60
ZÁVER.....	60
Zoznam použitej literatúry.....	61

ÚVOD

Dôvody pre spracovanie dokumentu

“PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČEBOVCE“ bol vypracovaný ako strategický plánovací dokument pre udržateľný rozvoj obce. Výstupom programu je komplexný audit rozvojového potenciálu v území zhrnutý formou SWOT analýzy, na základe ktorého je zadaný návrh možností rozvoja obce s využitím dostupných miestnych zdrojov a návrh na konkrétne projekty a programy. Program bol spracovaný metódou interaktívneho plánovania, kde do tvorby a pripomienkovania tohto dokumentu bola zapojená nielen samospráva, ale aj občania, neziskové združenia a podnikatelia. Cieľom PHRSR je navrhnúť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Táto stratégia je otvoreným dokumentom a podľa potreby obce bude priebežne aktualizovaná a dopĺňovaná.

Prvé PHRSR obce Čebovce bolo spracované a schválené zastupiteľstvom v roku 2008 s platnosťou do roku 2013. Aktualizácia tohto programu bola vykonaná v roku 2014 s platnosťou programu do roku 2020. V roku 2021 začína nové programové obdobie Európskej únie na roky 2021 – 2027. Z tohto dôvodu sa obec Čebovce rozhodla spracovať ďalšiu aktualizáciu programu a zabezpečiť tak podmienky pre ekonomický rozvoj obce, ktorá bude schopná efektívne využívať všetky zdroje - prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské. Nový PHRSR obce Čebovce je navrhnutý na obdobie rokov 2021 – 2030.

Rozvojový strategický dokument má pre obec veľký význam pre získanie zdrojov z EÚ, nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok je podmienená existenciou tohto dokumentu a súladom konkrétneho projektu s týmto strategickým dokumentom. Je však dôležité, že využiteľnosť dokumentu nie je obmedzená iba na získanie zdrojov EÚ, pretože strategické plánovanie v sebe obsahuje ciele a priority, ktoré nie je možné riešiť iba s využitím fondov EÚ, ale pre ich realizáciu sú k dispozícii aj iné finančné zdroje – nadácie, štátne dotácie, vlastné zdroje a pod. PHRSR na roky 2021 – 2030 je vypracovaný v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Tento zákon ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce a podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Vypracovanie a následná realizácia návrhov strategického rozvojového dokumentu je zložitý proces, náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie množstva väzieb. Pri jeho príprave je nutné zohľadniť množstvo dokumentov, ktoré tvoria určitý strategický alebo legislatívny rámec a majú nadradený charakter.

Ide hlavne o väzby na tieto dokumenty:

- strategické a programové dokumenty SR a EÚ,
- príslušné odvetvové politiky,
- aktuálna legislatíva pre jednotlivé riešené oblasti,
- platná územno-plánovacia dokumentácia rôznych stupňov

Spracovanie PHRSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
- Metodikou inštitucionálneho rámca tvorby verejných stratégií schválenou uznesením vlády SR č.197/2017 a nadradenými programovými dokumentmi
- Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0. Bratislava : MDVRR, 2015.

- Metodikou tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, 2020

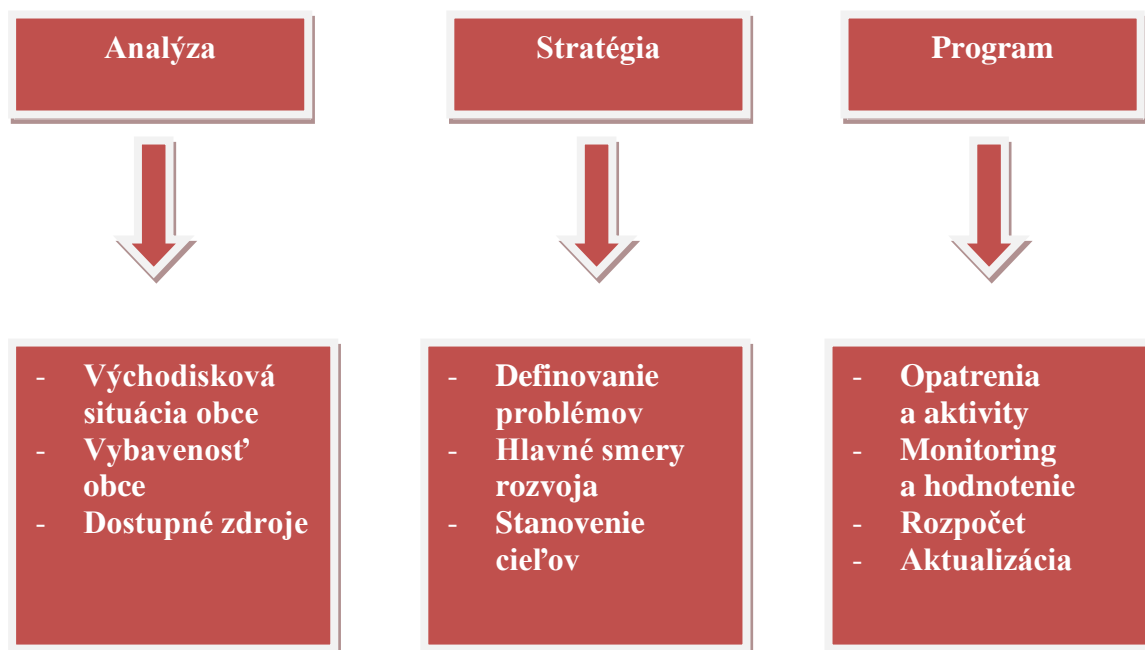
Zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2023.

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom. Vypracovaný dokument rešpektuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, ktorá je programovacím dokumentom na čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ (aktuálna verzia k dátumu spracovania dokumentu) a Operačný program Slovensko na programové obdobie 2021 – 2027, pracovné verzie.

Štruktúru programu rozvoja obce tvorí analytická, strategická a programovo realizačná časť. Hlavnými zdrojmi informácií pre analytickú časť plánu rozvoja obce sú údaje poskytnuté Krajskou správou Štatistického úradu v Banskej Bystrici – Mestská a obecná štatistika, RegDat a výsledky sčítania obyvateľov z roku 2011, ktoré predstavujú exaktné vstupy. Ďalším významným zdrojom informácií sú údaje zhromaždené riešiteľskou organizáciou počas terénneho prieskumu v obci, údaje z odbornej literatúry a údaje poskytnuté predstaviteľmi obce.

Dôležitým prvkom strategického plánovania je zapojenie verejnosti – občanov, neziskových organizácií, škôl, podnikateľov. Tento aspekt bol pri spracovaní dokumentu plne rešpektovaný. Tiež bol ex-post zhodnotený predchádzajúci program na obdobie rokov 2014 – 2020. Prehľad zrealizovaných projektov sa nachádza v samostatnej tabuľke.

Štruktúra Programu na roky 2021 – 2030

Socio-ekonomický profil okresu Veľký Krtíš, spracovaný Banskobystrickým samosprávnym krajom k 11/2020, link na dokument: <https://www.bbsk.sk/Portals/0/Users/052/64/564/Socio-ekonomick%C3%BD%20profil%20okresu%20Ve%C4%BEk%C3%BD%20Krt%C3%AD%C5%A1.pdf>:

- Socio-ekonomická situácia v okrese je nepriaznivá
- Obyvateľstvo okresu je koncentrované v mestách Veľký Krtíš a Modrý Kameň a v ich okolí.
- Dopravná dostupnosť je slabšia. Problémom je aj zlý stav cestnej siete.
- 31 % územia tvoria lesy, 62 % poľnohospodárska pôda.
- V minulosti významné náleziská hnedého uhlia.
- Okres má potenciál pre ďalší rozvoj priemyslu s využitím vlastného ľudského aj materiálového kapitálu.
- Cestovný ruch je menej rozvinutý. Bohatý výskyt termálnych prameňov v okrese.

Zhrnutie socio-ekonomického profilu okresu Veľký Krtíš:

- Doprava - Cestnú sieť v okrese Veľký Krtíš tvorí 44,338 km ciest I. triedy, na ktorých sa nachádza 19 mostov; 94,285 km ciest II. triedy so 49 mostmi a 231,627 km ciest III. triedy s počtom mostov 74. Hustota cestnej siete je 0,437 km/km². Z hlavnej prehliadky ciest v roku 2020 vyplýva, že v nevyhovujúcom alebo havarijnom stave je 52 % ciest, čo predstavuje zlepšenie oproti roku 2019.
- Sociálne služby - V zariadeniach sociálnych služieb je k dispozícii 304 miest pobytovou formou a 190 miest ambulantnou formou. Z hľadiska druhu poskytovaných služieb, najvyššie zastúpenie majú opatrovateľské služby, ktoré poskytuje 26 poskytovateľov.
- Vzdelávanie - V okrese sa nachádza 37 materských škôl, 14 základných škôl, 3 stredné odborné školy a 1 gymnázium. V šk. roku 2019/2020 navštevovalo celkovo materské školy 971 detí, základné školy 2 807 žiakov a stredné školy spolu 874 študentov. Počty žiakov na materských a základných školách vzrástli oproti školskému roku 2015/2016. Stredné školy však zaznamenali za toto obdobie pokles počtu žiakov.
- Kultúra - Na území okresu sa nachádza podľa Štatistického úradu SR 37 verejných knižníc, 3 múzeá a 1 stále kino. Spomedzi všetkých okresov kraja sídli v okrese Veľký Krtíš najvyšší počet verejných knižníc.
- Zdravotníctvo - Najväčším prevádzkovateľom zdravotnej starostlivosti v okrese je Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n.o. Veľký Krtíš, v ktorej sa nachádza 14 ambulancií a poskytuje 122 lôžok.

1. Strategická – návrhová časť

Globálny cieľ je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzeráť, aké miesto chce Čebovce zaujať v rámci regiónu. Globálny cieľ má vyjadrovať nie len želanú, ale zároveň aj možnú predstavu o budúcnosti obce a jednotlivé ciele Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce majú smerovať k jej naplneniu.

Stratégia obce Čebovce je prezentovaná strategickým rozvojovým cieľom, ktorý obsahuje 3 špecifické ciele, ktoré sú rozdelené na opatrenia a aktivity. Aktivity definujú konkrétne oblasti rozvoja, na ktoré sa bude obec v budúcnosti zameriavať (konkrétne projekty).

Tvorcovia Programu rozvoja obce Čebovce si vytvorili nasledovnú víziu na obdobie rokov 2014 – 2020

Obec Čebovce je obec, ktorá dokázala vytvoriť priaznivé podmienky pre život svojich obyvateľov.

Ľudia sú so životom v obci spokojní, majú prácu, našli uplatnenie v živote a obec im prostredníctvom vybudovanej a zrekonštruovanej infraštruktúry ponúka všestranné vyžitie.

Obyvatelia sú hrdí na svoju obec a aktívne sa zapájajú do rozvojových aktivít v partnerskej spolupráci s vedením obce aj s okolitými obcami mikroregiónu.

Obec chce byť úspešná a zvýši kvalitu života obyvateľov.

1.1. SWOT analýza, STEEP analýza

ROZVOJ VIDIEKA A POĽNOHOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • prírodný potenciál pre poľnohospodárstvo • rozvinutá tradícia poľnohospodárstva, najmä vinárstva a ovocinárstva • vhodné podmienky pre agroturistiku a vidiecky turizmus • dostatok poľnohospodárskeho odpadu pre druhotné využitie • skúsenosti s projektmi a prostriedkami EÚ u poľnohospodárskych subjektov aj u miestnej samosprávy 	<ul style="list-style-type: none"> • chýba finalizácia produktov prvovýroby • nerealisticky nízky prenájom farmárskej pôdy • nízka produktivita práce • upadajúca krajinaotvorba • silná závislosť vidieckej populácie na verejnej podpore • nezáujem mladých ľudí o poľnohospodárstvo
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • program LEADER • diverzifikácia poľnohospodárskych činností ako možnosť rozvoja regiónu • možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie • členstvo v EÚ (pohyb pracovnej sily a tovaru) • zainteresovanie mladých ľudí do aktívnych činností 	<ul style="list-style-type: none"> • sociálne a informačné odlúčenie vidieka • upadajúce poľnohospodárstvo • slabá podpora malých a stredných podnikateľov a demotivujúce podnikateľské prostredie • konkurencia silnejších členov EÚ • nízka kúpyschopnosť obyvateľov • nevysporiadané majetkovo právne vzťahy • rastúce ceny vstupov

- poľnohospodárstvo priateľské k životnému prostrediu
- potenciál krajiny pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu
- alternatívne a ekologické poľnohospodárstvo
- poľnohospodárska produkcia (ovocie, zelenina, vinič, netradičné plodiny) ako zdroj pre spracovateľský potravinársky priemysel
- existujúce voľné hospodárske budovy a plochy

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • obec je plne plynofikovaná • obec je čiastočne odkanalizovaná • vybudovaná elektrorozvodná sieť • dobré zásobovanie pitnou vodou (vlastné zdroje) • dobré napojenie obce na hlavný ťah - št. cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec • digitálna telekomunikačná sieť 	<ul style="list-style-type: none"> • zlá kvalita miestnych komunikácií a chodníkov • chýbajúce chodníky • nevyužitú voľnú budovu a priestory vhodné na podnikanie • slabá kapacita trafostanice pri družstve • chýbajúca prístupová cesta k výrobnému areálu pri bytovke • stále pretrvávajúce nedostatočné pokrytie mobilným signálom
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobudovanie verejných priestranstiev a chýbajúcej infraštruktúry • zlepšiť stavebno-technický stav jestvujúcich komunikácií • pokračujúca internetizácia • zabezpečenie vykurovania obce s využitím alternatívnych zdrojov energie 	<ul style="list-style-type: none"> • projekty technickej infraštruktúry sú vysoko finančne náročné • refundácia pri čerpaní EU zdrojov je finančne náročná pre obec pri investičných projektoch

CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky • zachované vinice a vínne pivničky 	<ul style="list-style-type: none"> • nízky počet podnikateľských subjektov v oblasti cestovného ruchu • slabá výkonnosť miestnych podnikov • nízka diverzifikácia miestnej ekonomiky • nízke príjmy v existujúcich ekonomických sektoroch • prevaha sektorov nenáročných na kvalifikáciu s nízkymi priemernými mzdami • slabý marketing a propagácia územia • nevyužitý potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu • sezónnosť cestovného ruchu • nedostatočná alebo takmer žiadna ponuka základných aj doplnkových služieb CR

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • potenciál pre rozvoj cestovného ruchu • Veľkokrtíšska vínná cesta • vybudovanie informačného centra v obci • ponuka rôznych produktov cestovného ruchu pre rôzne cieľové skupiny • osveta a výchova obyvateľstva k rozvoju cestovného ruchu ako forme samozamestnania • ochutnávka a predaj vín, služby pre turistov • rozvoj turistiky, cykloturistiky, vínnej turistiky • rozvoj poľovníctva v území, ponuka služieb pre zahraničných poľovníkov • špecifické aktivity – vínne pivnice 	<ul style="list-style-type: none"> • málo atraktívny región pre turistov z dôvodu slabých služieb a chýbajúcej infraštruktúry) • nezájem turistov o rekreáciu na Slovensku všeobecne • nezájem o vidiecku turistiku • slabé jazykové vedomosti poskytovateľov služieb

DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách 	<ul style="list-style-type: none"> • narastajúca migrácia obyvateľov v produktívnom veku • zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) • nevyhovujúci vzdelávací systém • ťažko umiestniteľní absolventi stredných škôl • odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka za prácou do zahraničia
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • predĺženie aktívneho pracovného života • rozvoj sociálneho podnikania • rozvoj mimoškolských aktivít mladých ľudí zameraných na nové zručnosti vrátane podnikateľských zručností • rozvoj aktivít pre voľný čas • skvalitnenie vzdelávacích programov na stredných školách • programy pre aktívne trávenie času pre seniorov 	<ul style="list-style-type: none"> • starnutie obyvateľstva, zhoršujúca sa sociálna štruktúra obyvateľov, • nárast chudoby u neprispôsobivých skupín obyvateľstva • postupný zánik pracovných príležitostí pre ľudí s nižším vzdelaním • vývoj hodnôt v spoločnosti – oslabenie tradičnej funkcie rodiny vrátane starostlivosti o seniorov • celkovo nepriaznivý demografický vývoj • nízka kvalifikovanosť disponibilnej pracovnej sily • strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných • neochota budovať medzisektorovú spoluprácu a partnerstvo

PRÍRODNÝ POTENCIÁL

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • prírodné bohatstvo (vodné zdroje, lesy, vinohrady) • vysoká kvalita vzduchu a pôdy • zachovalý a udržiavaný ráz krajiny • vyhlásené chránené územia 	<ul style="list-style-type: none"> • slabé environmentálne povedomie obyvateľov • čierne skládky v okolí obce

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobudovanie infraštruktúry • výskyt minerálnych prameňov a iných prírodných zdrojov • alternatívne zdroje energie • spracovanie druhotných surovín • súťaže v obnove a skrášľovaní 	<ul style="list-style-type: none"> • nedoriešený prechod kompetencií na samosprávu • nízka informovanosť a angažovanosť občanov • neriešenie súčasných ekologických záťaží • zmena klímy • ľahostajnosť občanov k životnému prostrediu

KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • zaujímavé prvky drobnej architektúry, napr. objekty studní, zvoničky, kríže, kaplnky 	<ul style="list-style-type: none"> • nevhodné a nedostatočné riešenie prvkov drobnej architektúry • nedostatočná starostlivosť o zeleň • nevhodný výber rastlinných druhov • zanikanie ľudových remesiel • nevyhovujúci kultúrny dom
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj územia • zazelenenie nevyužívaných plôch • obnova tradičných remesiel v rámci rozvoja cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> • vymieranie nositeľov ľudových tradícií • nezaujím mládeže • neznalosť obyvateľov o historických hodnotách ľudovej architektúry • zánik tradičnej kultúry a remesiel • nekoncepčná výstavba bez posúdenia architektom a urbanistom

TRH PRÁCE, ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • ľudský potenciál • dostatok voľnej pracovnej sily • vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest v oblasti VT a CR • pracovná sila so zručnosťami v oblasti poľnohospodárstva • tradície v poľnohospodárskej výrobe kvalifikované sily v týchto oblastiach 	<ul style="list-style-type: none"> • odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka • slabá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi • nedostatok sociálnych služieb • čierna práca • chýbajúci prístup k úverom pre neziskové subjekty, začínajúcich podnikateľov a malé obce • zlá vzdelanostná štruktúra • chýba kompletné poradenstvo v sociálnych službách • vysoká miera nezamestnanosti a dlhodobá nezamestnanosť • nízka kapacita a záujem potenciálnych užívateľov uchádzať sa o fondy EÚ, bankové a iné zdroje • starnutie populácie a stagnácia demografického vývoja • chýbajúce nové zručnosti, hlavne jazyková znalosť, podnikateľské zručnosti a pod.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • príchod investorov • nadviazanie na úspešné projekty v regióne 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie

<ul style="list-style-type: none"> aj mimo neho • dobudovanie služieb a sociálnej infraštruktúry • samozamestnanie v poľnohospodárskej a inej oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> • nekvalifikovaná pracovná sila • obmedzený prístup k vzdelávaniu na vidieku • školský systém produkujúci nezamestnaných • strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia
--	--

VŠEOBECNÁ ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • veľmi dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej výroby, rozvoj vinohradníctva • vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách • voľné priestory vhodné na rozvoj podnikania, cestovného ruchu a sociálnych služieb • dvojjazyčnosť obyvateľov • existencia spoločnej obecnej úradovne v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • zvyšujúca sa migrácia obyvateľov vzdelaných a v produktívnom veku • zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) • vysoká miera nezamestnanosti • strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných • nízka schopnosť čerpať štrukturálne fondy EÚ • prenos kompetencií na samosprávu bez finančného krytia • u dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel ľudí bez vzdelania, príp. so základným vzdelaním a vyučením • nízka úroveň znalosti svetových jazykov u strednej a staršej generácie • nezáujem investorov o región • slabý marketing územia • neefektívna sociálna politika štátu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • možnosť rozvoja tradičných a netradičných foriem poľnohospodárstva • možnosť vytvorenia produkčnej zóny (poľnohospodársky inkubátor) • využitie územia pre rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky • príchod investorov • voľná pracovná sila • partnerstvá existujúce a tvoriace sa • reforma verejnej správy • možnosti samosprávy (informácie, kompetencie) • nadviazanie na úspešné projekty v regióne aj mimo neho 	<ul style="list-style-type: none"> • odliv subjektov, ktoré vytvárajú pracovné miesta • nesolventnosť obyvateľstva na vidieku • konzervatívnosť obyvateľstva • odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce • nízka informovanosť na vidieku • nevysporiadané vlastnícke vzťahy • nejasné podmienky a meniace sa pravidlá v programoch EÚ • administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov, systém refundácie • nepružná legislatíva, absencia zákonov • nesystémový prístup k poľnohospodárstvu

STEEP analýza

Okrem SWOT analýzy, ktorá hodnotí vonkajšie a vnútorné faktory, príležitosti a ohrozenia a na ich základe formuluje hlavné disparity a faktory rozvoja, sa v praxi používa aj STEEP analýza. Táto metóda hodnotí iba existujúce externé faktory dotýkajúcich sa relevantných oblastí vo vzťahu ku konkrétnemu územiu. Externé faktory boli rozdelené do piatich oblastí: sociálne, technologické, ekonomické, ekologické a politické faktory. Analyzované boli verejne dostupné dáta vo všetkých piatich oblastiach a následne boli spracované do nasledovnej tabuľky:

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie populácie	Komunikačné možnosti medzi ľuďmi a inštitúciami sa menia, rozvíja sa spolupráca na diaľku	COVID 19 – ekonomické dopady	– Zmena klímy - celkové oteplenie, extrémne zrážky, veterné smršte, extrémne teplé letné obdobia	Vývoj v oblasti legislatívy, možných štátnych zásahov, politických a súdnych rozhodnutí a pod.
Migrácia obyvateľov za prácou a štúdiom do veľkých miest a zahraničia	Technológia využívaná na intenzívnu prácu z domu	Finančné zdroje (napr. rozpočtu dane)	Odpadové hospodárstvo - environmentálne povedomie občanov narastá	Vývoj v oblasti verejných politik a štátnej politiky
COVID 19 – zmena života – uzatváranie sa do seba, izolovaný život v rodinách	Využívanie technológie deťmi na úkor pohybu a sociálnych kontaktov	Zvýšenie príjmov ekonomicky aktívneho obyvateľstva	Podpora ochrany ŽP zo strany EÚ, štátu, samosprávy	Legislatíva EÚ a jej vývoj, štrukturálne fondy na roky 2021 - 2027
Zmeny správania obyvateľstva, zmeny postojov k životu	Technika umožňuje nové spôsoby vzdelávania a školení online	Investície do infraštruktúry	Udržateľnosť ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb na život v obci
Rýchle tempo, životné veľa stresu	Sociálne siete – nový spôsob komunikácie a práce	Príchod nových podnikateľov do obce	Posúdenie možných environmentálnych rizík	Zmena obecného zastupiteľstva ako výsledok komunálnych volieb

Zdroj: vlastné spracovanie

1.2. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Zástupcovia obce Čebovce v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších minimálne 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra a potreba rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry** (dokončenie kanalizácie, rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, vybudovanie nových chodníkov, rekonštrukcia budov v majetku obce, verejná zeleň a verejné priestranstvá, odpadové hospodárstvo),
- **málo možností na zamestnanie sa priamo v obci – nízke využitie podmienok a daností obce pre podnikanie a ďalší rozvoj obce** (chýba podpora vzniku nových podnikateľských aktivít, zvýšenie konkurencieschopnosti existujúcich podnikateľských aktivít, vybudovanie priemyselného parku, rozvoj podnikania v oblasti vidieckeho cestovného ruchu),
- **rozvoj občianskej infraštruktúry** (rekonštrukcia kultúrneho domu, vybudovanie múzea, ľudového domu, byty, sociálna a zdravotná starostlivosť),
- **rozvoj ľudských zdrojov** (vzdelávanie a informovanosť občanov s dôrazom na životné prostredie, podnikanie a využívanie moderných informačných a komunikačných technológií, rozvoj vidieckej turistiky),
- **životné prostredie** (čistenie potoka, vybudovanie parku v obci, likvidácia divokých skládok, riešenie nakladania s odpadmi).

Za najväznejšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života občanov obce,
- zlá sociálna situácia určitých skupín vyplývajúca z vysokej miery nezamestnanosti,
- malé možnosti seberealizácie sa miestneho obyvateľstva či v oblasti pracovnej alebo voľnočasovej, nezaujímajú občanov o veci verejné,
- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo obce aj do zahraničia (Maďarsko, Čechy, Nemecko, Rakúsko, Anglicko, Írsko).

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci a v regióne,
- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností obce,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nízka vôľa k seberealizácii občanov obce,
- nepriaznivé podmienky pre začatie podnikania,
- nevysporiadané vlastnícke vzťahy.

Kľúčové disparity:

- migrácia obyvateľstva a celkové starnutie obyvateľstva (pokles podielu obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku, nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku)
- nedostatok pracovných príležitostí v obci a v regióne
- nedostatočné využívanie možností na rozvoj cestovného ruchu v obci

Hlavné faktory rozvoja:

- geografická poloha obce a štátna cesta I/75 prechádzajúca obcou
- prírodný potenciál, rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie
- miestna samospráva a jej ekonomický potenciál
- ekologický systém hospodárenia a výroba ekologických potravín
- vinohradníctvo a jeho možnosti na rozvoj cestovného ruchu, cyklistiky
- susedné Maďarsko a možnosti všestrannej spolupráce
- prirodzená dvojjazyčnosť obce

Budúci vývoj obce závisí predovšetkým od aktívneho prístupu samosprávy k riešeniu problémov a navrhovaniu stratégie rozvoja. Samospráva urobí všetko preto, aby ich rozvojové plány uspeli a obec sa sústredila najmä na elimináciu kľúčových disparít, ako aj na využitie najvýznamnejších faktorov rozvoja. Do budúcnosti predpokladáme pri správnom využití tohto potenciálu občianskej a technickej infraštruktúry, rozvoj služieb, rozvoj podnikania a nové pracovné miesta v obci.

2. Programová a realizačná časť

2.1 Stanovenie cieľov

Obec Čebovce so svojim územím a obyvateľstvom v rámci regiónu vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, prírodný, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na uvedení si historických tradícií súčasných hodnôt, jedinečných daností s predpokladom v úspešnosť budúceho rozvoja.

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na

základe harmonického rozvoja daností obce. Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešení na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj, ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov. Stratégia je stanovená strategickými cieľmi. Strategické ciele predstavujú pohľad do budúcnosti na najbližších 7 rokov. **Je potrebné počítat' s jeho pravidelnou 2 – 3 ročnou aktualizáciou.**

Program rozvoja obce vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov obce. Na báze rozvoja obce možno vytvoriť platformu partnerstiev, formulovať stratégiu rozvoja, jej krátkodobé a dlhodobé ciele, ich zabezpečenie formou konkrétnych prostriedkov, zabezpečiť kvalitné riadenie procesu rozvoja.

Realizácia stratégie formulovaná strategickými cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Hospodársky a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností s využitím všetkých výhod územia. Preto jednotlivé projekty musia zabezpečovať rozvoj v rôznych oblastiach činností.

2.2 Strategický cieľ

Pri strategickom plánovaní platí zásada: ciele musia mať zmysel, výsledky musia byť merateľné a opatrenia pre realizáciu musia byť splniteľné.

Na základe analýzy problémov v obci Čebovce bol stanovený nasledovný **strategický cieľ**:

Zlepšiť ekonomické a sociálne podmienky života v obci Čebovce a zabezpečiť kvalitný život v obci.

2.3 Špecifické ciele

Prioritné oblasti rozvoja:

- Infraštruktúra a životné prostredie
- Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci
- Kvalitné a dostupné verejné služby

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia obce stanovili nasledovné tri základné špecifické ciele:

- dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia
- využitie daností obce, rozvoj podnikania a inovácií
- zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní

Prehľadná tabuľka cieľov a opatrení rozdelená podľa prioritných oblastí

Vízia:					
„Obec Čebovce je obec, ktorá dokázala vytvoriť priaznivé podmienky pre život svojich obyvateľov.					
Ludia sú so životom v obci spokojní, majú prácu, našli uplatnenie v živote a obec im prostredníctvom vybudovanej a zrekonštruovanej infraštruktúry ponúka všestranné vyžitie.					
Obyvatelia sú hrdí na svoju obec a aktívne sa zapájajú do rozvojových aktivít v partnerskej spolupráci s vedením obce aj s okolitými obcami mikroregiónu.					
Obec chce byť úspešná a zvýši kvalitu života obyvateľov.					
Strategický cieľ:					
Zlepšiť ekonomické a sociálne podmienky života v obci Čebovce a zabezpečiť kvalitný život v obci.					
Prioritná oblasť rozvoja Infraštruktúra a životné prostredie		Prioritná oblasť rozvoja Udržateľná ekonomika a zamestnanosť v obci		Prioritná oblasť rozvoja Kvalitné a dostupné verejné služby	
Špecifický cieľ 1 dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia		Špecifický cieľ 2 využitie daností obce, rozvoj podnikania		Špecifický cieľ 3 zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní	
Opatrenie 1.1	Opatrenie 1.2	Opatrenie 2.1	Opatrenie 2.2	Opatrenie 3.1	Opatrenie 3.2
Opatrenie 1.3		Opatrenie 2.3		Opatrenie 3.3	
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia jestvujúcej					
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií					
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva					
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností obce					
Opatrenie 2.2 Inovácia a modernizácia technológií v jestvujúcich firmách					
Opatrenie 2.3 Podpora ekologického systému hospodárenia					
Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci					
Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania					
Opatrenie 3.3 Rozvoj vzdelávania, environmentálne vzdelávanie, podujatia					

Prostredníctvom jednotlivých opatrení sa bude obec snažiť naplniť strategický cieľ a víziu integrovaním smart prístupov spracovaním adresných cieľov na podporu rozvoja obce prostredníctvom kapitalizácie rozvojového potenciálu. Obec sa bude snažiť sústrediť pozornosť na maximálne využitie rozvojového potenciálu. Počas minimálne 7 ročného plánovacieho obdobia bude uplatňovať integrovaný prístup, kedy spojí infraštruktúrne riešenia s inováciami využívajúcimi najnovšie poznatky pre zabezpečenie kvality života obyvateľov. Smart znamená správať sa rozumne a efektívne a udržateľne využívať svoje zdroje.

Programová časť PHRSR pozostáva z definície a popisu pripravovaných opatrení a aktivít, ktoré budú slúžiť ako podklad pre realizačnú a finančnú časť rozvojovej stratégie na obdobie rokov 2021 až 2027. V nasledujúcich tabuľkách sa nachádzajú zoznamy konkrétnych aktivít prislúchajúcich k

jednotlivým opatreniam, pričom farebné odlíšenie predstavuje príslušnosť opatrení a aktivít k cieľom definovaným v strategickej časti.

PHRSR obce obsahuje nasledovné časti:

- analytickú časť (pozostáva zo situačnej analýzy)
- rozvojovú stratégiu (pozostáva z formulovania vízie, analýzy SWOT a STEEP, strategických a špecifických cieľov a opatrení)
- programovú a realizačnú časť (pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného zabezpečenia)
- finančnú časť (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR)

Akčný plán je podkladom k územnému priemetu jednotlivých konkrétnych projektových zámerov. Je to časť realizačná, ktorá pretvorí ciele a opatrenia na konkrétne výstupy investičného a neinvestičného charakteru. Je to krátkodobý plán (najlepšie na obdobie jedného roka), ktorý definuje prvé kroky pri plnení programu s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PHRSR, ktorý je potrebné každoročne aktualizovať. Jeho plnenie by mal zabezpečovať koordinačný tím, prípadne vytvorené pracovné skupiny.

Akčný plán by mal obsahovať:

- zoznam najdôležitejších aktivít a projektov na najbližší rok, ich opis a odhad ich reálnych vyčísliteľných prínosov (napr. tvorba pracovných miest)
- harmonogram krokov, ktoré je potrebné podniknúť na realizáciu naplánovaných aktivít a projektov
- určenie realizačného tímu ku každej aktivite a projektu
- predpokladané zdroje financovania (vlastné a vonkajšie)
- pri aktualizovaných akčných plánoch je potrebné ešte doplniť zhodnotenie plnenia úloh obsiahnutých v predchádzajúcom akčnom pláne, stav naplánovaných projektov, pokrok, ktorý obec pri plnení PHSR dosiahla v uplynulom roku
- aktualizáciu faktov v situačnej analýze a analýze SWOT (ak sa medzičasom zmenili východiskové podmienky).

2.4 Rozpracovanie rámcových aktivít obce

Rámcové aktivity obce na obdobie 2021-2030 popisujú jednotlivé navrhované opatrenia. V popise je uvedené obdobie, zdroje financovania a tiež zodpovedná organizácia za podanie a realizáciu projektu. Reálnosť splnenia cieľov vychádza z rozpočtového auditu obce jej možností financovania, resp. spolufinancovania jednotlivých projektov. Ďalej je významne ovplyvnená časovým rámcem programovacieho obdobia, harmonogramom vyhlasovania jednotlivých výziev v rámci Operačných programov a pod. Je rámcovým prehľadom plánovaných opatrení Čebovce na celé programovacie obdobie. **Odporúčame po schválení všetkých programových dokumentov, aby obec zabezpečila vypracovanie akčného plánu na najbližšie obdobie, ktoré bude zároveň v súlade aj s vypracovanou projektovou dokumentáciou v prípade investičných aktivít. Rámcové aktivity budú rozpracované do štádia projektového zámeru.**

Prehľadná tabuľka opatrení a aktivít rozdelená podľa prioritných oblastí

Opatrenie	Aktivita
Opatrenie 1.1 Dobudovanie chýbajúcej miestnej infraštruktúry vrátane projektovej prípravy a rekonštrukcia jestvujúcej	1.1.1 Predprojektová príprava
	1.1.2 Vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry (ukončenie kanalizácie, rekonštrukcia ČOV, rekonštrukcia vodovodu, rekonštrukcia objektov v majetku obce ....)
	1.1.3 Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií a chodníkov
	1.1.4 Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene
	1.1.5
Opatrenie 1.2 Zníženie energetickej náročnosti budov v majetku obce a ich rekonštrukcia, využívanie obnoviteľných zdrojov energií	1.2.1 Zateplenie obecných objektov
	1.2.2 Energetická prestavba objektov, budovanie obnoviteľných zdrojov energií
Opatrenie 1.3 Zvýšenie kvality a efektívnosti odpadového hospodárstva	1.3.1 Rozšírenie separovaného zberu
	1.3.2 Likvidácia čiernych skládok
Opatrenie 2.1 Vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb zameraných najmä na oblasť využitia daností obce vrátane ubytovacích služieb	2.1.1 Vytvorenie náučného chodníka a rekonštrukcia jestvujúcich...
	2.1.2 Zriadiť obecné múzeum, obnovenie pamätníka....
	2.1.3 Výstavba prírodného amfiteátra
	2.1.4 Zriadenie ubytovacích kapacít v obci
	2.1.5 Rekonštrukcia kultúrneho domu
	2.1.6 Podpora cestovného ruchu – marketingové aktivity
Opatrenie 2.2 Inovácia a modernizácia technológií v jestvujúcich firmách	2.2.1 Podpora inovácie a konkurencieschopnosti jestvujúcich podnikateľských aktivít
	2.2.2 Zavádzanie moderných technológií vo výrobných a spracovateľských firmách
	2.2.3 Diverzifikácia poľnohospodárskych činností
Opatrenie 2.3 Podpora ekologického systému hospodárenia	2.3.1 Podpora malých, mladých a rodinných farmárov
	2.3.2 Rozvoj spracovania miestnych produktov, miestna výroba
	2.3.3 Rozvoj regionálneho značenia produktov
Opatrenie 3.1 Podpora poskytovania elektronických služieb v obci	3.1.1 Vzdelávanie pre komunikáciu, osobitne s využitím IT pre samosprávy
	3.1.2 Podpora digitalizácie verejných dokumentov
	3.1.3 Podpora virtualizácie služieb verejnej správy
Opatrenie 3.2 Budovanie voľnočasovej a sociálnej infraštruktúry, zabezpečenie starostlivosti o seniorov a zdravotne ťažko postihnutých, rozvoj bývania	3.2.1 Budovanie, rekonštrukcia a rozšírenie športovej infraštruktúry pre deti a dospelých
	3.2.2 Rozšírenie vozového parku
	3.2.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby, terénnej služby, osobnej dopravy...
Opatrenie 3.3 Rozvoj vzdelávania, environmentálne vzdelávanie, podujatia	3.3.1 Requalifikačné kurzy pre nezamestnaných
	3.3.2 Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia
	3.3.3 Organizovanie kultúrnych a športových podujatí a udržanie tradícií

Pri príprave akčného plánu musia byť zodpovedané nasledovné otázky:

- ČO – výber jednotlivých krokov

Rozhodnutie o konkrétnych krokoch (aktivitách, projektoch), ktoré je potrebné realizovať so zameraním na stanovené priority

- **KTO** – stanovenie osobnej alebo inštitucionálnej zodpovednosti

Za každý projekt musí niekto (osoba alebo inštitúcia) prevziať osobnú zodpovednosť. Projekty, za ktoré nebude nikto zodpovedný sa nebudú realizovať.

- **KDE** – určenie miesta realizácie

Výber najvhodnejšieho miesta, kde sa projekt bude fyzicky realizovať.

- **KEDY** – určenie času realizácie

Každý projekt treba naplánovať v reálnom čase, a to nie len termínom realizácie, ale aj potrebného časového rozpätia na realizáciu. Všetky projekty nie je možné realizovať naraz, niektoré musia predchádzať a niektoré budú doplnené počas realizácie.

- **KOLKO** – stanovenie nákladov

2.4.1 Súhrnný prehľad projektov obce Čebovce na roky 2021 – 2030

Nástroj	Čas implementácie	Indikátory monitoringu	Predpokladaný objem – v EUR*	Zdroj pokrytia
Projektová príprava investičných projektov	2021 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	50 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Dobudovanie kanalizácie IV. etapa	2021 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	400 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, environmentálny fond
Rekonštrukcia ČOV	2021 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	300 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, environmentálny fond
Rekonštrukcia celého vodného systému v obci, rekonštrukcia vodojemu, vyčistenie zdroja pitnej vody	2021 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, environmentálny fond
Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	500 000	EU, rozpočet obce, štátne

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČEBOVCE NA ROKY 2021 - 2030

				dotácie
Vybudovanie oporného múru za nájomnými bytmi	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	50 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Vytvorenie nových parkovacích miest v obci na verejne prístupných miestach	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	60 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Rekonštrukcia budov v majetku obce a likvidácia havarijného stavu obecných objektov	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Rekonštrukcia kultúrneho domu a vybudovanie nového parkoviska	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Výstavba obecnej tržnice a súvisiacich spevnených plôch	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	70 000	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Vybudovanie základnej technickej infraštruktúry k individuálnej bytovej výstavbe	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Oprava miestnych komunikácií a chodníkov v obci, vybudovanie nových chodníkov a nových miestnych komunikácií	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom,	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Údržba miestnych komunikácií, asfaltovanie	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom,	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Podpora rozvoja bývania – výstavba nájomných	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok	*	EU,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČEBOVCE NA ROKY 2021 - 2030

bytov		obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom,		rozpočet obce, štátne dotácie,
Využívanie obnoviteľných zdrojov energií	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom,	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Rekonštrukcia a rozšírenie verejného rozhlasu	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	50 000	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Modernizácia verejného osvetlenia	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	30 000	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Vybudovanie kamerového systému v obci, monitorovanie verejných priestranstiev a budov	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	30 000	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Výstavba urnového hája	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	8 000	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Rozšírenie separovaného zberu a vybudovanie zberného dvora, kompostovanie	2021 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty
Likvidácia čiernych skládok	2021 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty
Zriadiť v obci komplexné zdravotné stredisko	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČEBOVCE NA ROKY 2021 - 2030

Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice a nákup techniky	2021 - 2030	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	100 000	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Rekonštrukcia multifunkčného ihriska a úprava okolia, vytvorenie športovej zóny	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	90 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Vybudovanie workoutového ihriska	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	30 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Futbalové ihrisko – rekonštrukcia oplotenia, vybudovanie automatického zavlažovania	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Rekonštrukcia jestvujúcich detských ihrísk a vybudovanie nových	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Vytvorenie náučného chodníka v evolučnej záhrade, rekonštrukcia jestvujúcich turistických chodníkov a obnova značenia	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČEBOVCE NA ROKY 2021 - 2030

Výstavba prírodného amfiteátra v Megypotoku	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Vybudovanie prístrešku nad hľadisko pred amfiteátrom	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Rekonštrukcia objektov v centre obce na prezentáciu kultúrneho dedičstva (výstava histórie obce a vývoj obce, ľudový dom)	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Rozvoj ľudských zdrojov - rekvalifikačné kurzy – v oblasti PC, cudzích jazykov, záujmové krúžky, rekvalifikácie nezamestnaných	2021 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	50 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Riešenie sociálnej oblasti – starostlivosť o starých občanov, opatrovateľská služba, denná starostlivosť o starých občanov, prevádzkovanie prepravnej služby	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty
Spracovanie propagačného materiálu o obci vydanie monografie obce, vydanie knihy o obci, modernizácia obecného informačného systému	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	30 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Rozšírenie vozového parku	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty
Nákup nevyužitých pozemkov v obci po	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok	*	rozpočet obce, štátne

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČEBOVCE NA ROKY 2021 - 2030

neznámych vlastníkoch		obyvateľov obce		dotácie, EU
Pasportizácia obce	2021 - 2030	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie, EU
Vytvorenie podmienok a programu ekoturizmu	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Obnovenie pamätníka padlých hrdinov	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	15 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Zriadiť v obci múzeum	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	50 000	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Podpora a rozvoj vidieckeho turizmu, agroturistiky (podpora turistických zariadení), rozvoj ubytovacích zariadení a služieb CR, tvorba konkrétnych produktov cestovného ruchu	2021 - 2030	Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce štátne dotácie, súkromné zdroje
Výstavba priemyselného parku rekonštrukciou jestvujúcich objektov – hnedý park	2021 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	EU, Súkromné zdroje
Podpora inovácie a konkurencieschopnosti jestvujúcich podnikateľských aktivít	2021 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	EU, Súkromné zdroje
Zavádzanie moderných technológií vo výrobných	2021 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	EU,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČEBOVCE NA ROKY 2021 - 2030

a spracovateľských firmách				Súkromné zdroje
Diverzifikácia poľnohospodárskych činností, podpora mladých farmárov, podpora regionálneho značenia	2021 - 2030	Tvorba nových pracovných miest, Rast konkurencieschopnosti,	*	EU, štátne dotácie, súkromné zdroje
Rozvoj partnerstiev obcí (cezhraničná spolupráca, Program Európa pre občanov)	2021 - 2030	Zvýšenie atraktivity obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,
Realizácia kultúrno-spoločenských aktivít a športových podujatí (napr. Szederfeszt, deň obce...)	2021 - 2030	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom, Zvýšenie atraktivity obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Realizácia projektov spolupráce s podnikateľmi (LEADER – MAS)	2021 - 2030	Tvorba nových pracovných miest	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Príprava a realizácia SMART projektov v partnerstve s okolitými obcami regiónu	2021 - 2030	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie
Modernizácia verejnej správy, zavedenie elektronických prvkov	2021 - 2030	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie

2.5. Postup pri implementácii

Realizácia aktivít naplánovaných v PHRSR obce Čebovce bude vyžadovať úzku spoluprácu obce a miestnych aktérov rozvoja v jednotlivých sektoroch života obce, ako aj spoluprácu starostu obce a poslancov s externými odborníkmi, inštitúciami, orgánmi štátnej správy a regionálnej samosprávy, okolitými obcami a združeniami, ktorých je obec členom. Hlavným koordinátorom aktivít smerujúcich k realizácii strategického cieľa obce v programovom období 2021 - 2027 je starosta obce a pracovný tím zostavený za účelom implementácie PHRSR vždy prispôsobený zameraniu riešenému projektu. Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. PHRSR je dokument otvorený a reagujúci operatívne na potrebné zmeny vzniknuté počas programovacieho obdobia. Pracovná skupina pre implementáciu bude okrem implementácie programu plniť aj monitorovaciu úlohu. Obec má reálne skúsenosti s realizáciou investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja. Vzhľadom na nízky počet zamestnancov Obecného úradu bude pri realizácii aktivít spolupracovať s externými spolupracovníkmi. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce bude po schválení obecným zastupiteľstvom zverejnený na web stránke obce a v tlačenej forme bude verejne prístupný na obecnom úrade.

Časový harmonogram

Implementácia opatrení a aktivít nadefinovaných v tomto dokumente je naplánovaná do konca aktuálneho programovacieho obdobia (rok 2027) s výhľadom až do roku 2030, kedy do bude možné ešte ukončovať rozbehnuté projekty. Odhad realizácie PHRSR vychádza zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania. Časový harmonogram prípravy a realizácie jednotlivých aktivít bude rozpracovávať Akčný plán, zostavovaný vždy na nasledujúce 2 roky. Každoročne sa Akčný plán bude vyhodnocovať a upravovať podľa aktuálneho stavu realizácie projektov, administratívnych a finančných možností obce.

2.6 Systém monitorovania a hodnotenia

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. V procese monitoringu sa uplatňuje **princíp participácie partnerov a verejnosti**. Obec bude mať vytvorený monitorovací výbor, ktorý bude zostavený za účasti partnerov a pracovných skupín. Proces monitorovania a hodnotenia plnenia priorít a cieľov PHRSR bude previazaný s procesom monitorovania a hodnotenia napĺňania programového rozpočtu obce v zmysle zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Záverečný účet obce predstavuje vhodný nástroj, ktorý zachytáva nielen napĺňanie programového rozpočtu územnej samosprávy, ale i napĺňanie implementácie PHRSR vrátane možnosti sledovania definovaných indikátorov. Vzhľadom na túto previazanosť bude systém monitoringu PHRSR využívať najmä „Záverečný účet“, ktorý je každoročne pripravovaný a schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom. Monitorovanie splnenia programu obce je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Rámcové merateľné ukazovatele:

Špecifický cieľ	Ukazovateľ – cieľová hodnota	Časový bod monitorovania
<p>dobudovanie chýbajúcej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry s ohľadom na ochranu životného prostredia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%) • rekonštruované obecné budovy (m², počet vymenených okien, množstvo ušetrenej energie na vykurovanie) • km opravených/novostavaných chodníkov, km novostavaných cyklistických chodníkov a km opravených/novostavaných miestnych komunikácií, • rozšírenie inžinierskych sietí (merná jednotka: km a napojenie obyvateľstva v %) • napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (v %) • miera využívania obnoviteľných zdrojov energie (v %) • množstvo odpadu pozbieraného separovane (druh/t) • množstvo recyklovaného odpadu (t) • množstvo vytvoreného komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/rok/bytv.) • množstvo biologického odpadu (t) • počet vysadených stromov a kríkov • výmera novovytvorenej verejnej zelene (m²) • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	<p>1x ročne</p>
<p>využitie daností obce, rozvoj podnikania a inovácií</p>	<ul style="list-style-type: none"> • počet vytvorených pracovných miest v súkromnom sektore • počet zavedených nových výrobných činností • počet inovovaných technológií • zvýšenie produktivity práce • zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov • miera nezamestnanosti (v %) • miera ekonomickej aktivity (v %) • zvýšená návštevnosť obce turistami (počet turistov) • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	<p>1x ročne</p>
<p>zvýšenie kvality verejných služieb vo verejnej správe, školstve, sociálnej starostlivosti, kultúre, športe a bývaní</p>	<ul style="list-style-type: none"> • počet detí v MŠ a ZŠ • počet stoličiek a postelí v oblasti sociálnych služieb • zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %) • príjmová úroveň domácností a kúpna sila obyvateľstva • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) • tvorba projektov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, percento úspešnosti projektov (v %) • štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelanosti a kvalifikácie (v %) • zvýšená zamestnanosť (%) • počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb • počet novopostavených bytov a domov • počet stoličiek a postelí v oblasti sociálnych služieb • úspešnosť realizácie projektových zámerov (%) 	<p>1x ročne</p>

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2021 – 2027) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu. Priebežné hodnotenia sa bude vykonávať raz ročne. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR. Priebežné správy o implementácii sú predkladané obecnému zastupiteľstvu.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Čebovce. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR, tzv. programové obdobie.

3. Finančná časť

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHRSR obce Čebovce na roky 2021 - 2027. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PHRSR sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov. Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou projektového zászobníka.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zdroje štátneho rozpočtu,
- štátnych účelových fondov,
- rozpočty VÚC a rozpočty miestnej samosprávy a
- iné zdroje (PPP, úvery).

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky Európskej únie na to určené.

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERRR)

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERRR) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi jej regiónmi. Je jedným z hlavných nástrojov financovania európskej politiky súdržnosti. Jeho cieľom je pomôcť pri znižovaní rozdielov v úrovni

rozvoja európskych regiónov a obmedziť nedostatočný rozvoj najviac znevýhodnených regiónov. Osobitná pozornosť sa venuje regiónom, ktoré trpia vážnymi a trvalými prírodnými alebo demografickými nedostatkami, ako napríklad najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou zaľudnenia a ostrovné, cezhraničné a hornaté regióny.

Európsky sociálny fond plus (ESF+)

Európsky sociálny fond+ má zohrať dôležitú úlohu pri vykonávaní akčného plánu o európskom pilieri sociálnych práv a pri riešení sociálno-ekonomických dopadov pandémie nového koronavírusu. Je vnímaný ako hlavný nástroj EÚ na investovanie do ľudí a na riešenie existujúcich nerovností. K osobitným cieľom ESF+ patria:

- podpora oblasti politiky zamestnanosti a mobility pracovnej sily, vzdelávania a sociálneho začlenenia, konkrétne pomocou pri odstraňovaní chudoby, čím sa prispieva k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv,
- podpora digitálnej a ekologickej transformácie, tvorba pracovných miest na základe zručností pre inteligentnú špecializáciu a zlepšenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy,
- podpora dočasných opatrení za výnimočných alebo nezvyčajných okolností (napr. financovanie režimov skráteného pracovného času bez vyžadovania ich spojenia s aktívnymi opatreniami alebo umožnenie prístupu k zdravotnej starostlivosti aj tým, ktorí nie sú priamo zraniteľní zo sociálno-ekonomického hľadiska).

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027

Základný strategický dokument s celoštátnym dosahom. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. **Inteligentnejšia Európa** – pomoc zameraná na rozvoj vedy, výskumu, budovanie inteligentných miest a regiónov, digitálne riešenia pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy, rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie a zvyšovanie digitálnej pripojiteľnosti
2. **Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa** – pomoc zameraná na zlepšenie energetickej efektívnosti, OZE, dostupnosť pitnej vody a dobudovanie kanalizácie, zlepšenie odpadového hospodárstva, podporu mestskej mobility vrátane cyklo dopravy, ochranu prírody
3. **Prepojenejšia Európa** – pomoc zameraná na dobudovanie diaľnic a rýchlostných ciest, modernizáciu železníc, vodnej infraštruktúry a zlepšenie regionálnej dostupnosti
4. **Sociálnejšia Európa** – pomoc zameraná na podporu vzdelávania, zdravotníctva, trhu práce, sociálnych služieb
5. **Európa bližšie k občanom** - pomoc zameraná na podporu udržateľného cestovného ruchu, regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, zveľadenie kultúrneho dedičstva

Operačný program Slovensko – bude doplnené po jeho definitívnom schválení. Operačný program Slovensko v novom programovom období nahradí doterajších deväť operačných programov (plus cezhraničné programy). Bude jeden operačný program, s jednými pravidlami, metodikou a manažmentom, mal by priniesť výrazné zjednodušenie využitia eurofondov.

Program rozvoja vidieka 2021 – 2027 je dokumentom, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v programovacom období 2021 – 2027 – bude doplnené po schválení

Miestny rozvoj riadený spoločenstvom

V priebehu minulých 20 rokov sa prístup LEADER (1) v oblasti miestneho rozvoja riadeného spoločenstvom (CLLD) – založený na skúsenostiach iniciatívy financovanej zo štrukturálnych fondov EÚ, ktorý mal pomôcť zúčastneným stranám vo vidieckych oblastiach zhodnotiť dlhodobý potenciál ich miestneho regiónu – ukázal ako efektívny a účinný nástroj pri uskutočňovaní rozvojových politík. Európska komisia podporuje túto realizačnú metódu aj prostredníctvom ďalších iniciatív Spoločenstva, akými sú iniciatívy URBAN (2) a EQUAL (3). Pokiaľ ide o prístup LEADER, ktorý EÚ sústavne podporuje od roku 1991, tento prístup sa stal dôležitým prvkom rozvojovej politiky vidieka a je akceptovaný v celej Európe. Od roku 2007 je miestny rozvoj nástrojom uskutočňovania politiky aj v odvetví európskeho rybného hospodárstva. Návrh nariadenia o budúcom nástroji CLLD sa zakladá na prístupe LEADER a týka sa všetkých fondov začlenených do spoločného strategického rámca – Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH) a Kohézny fond (KF) – na programové obdobie rokov 2014-2020 (fondy SSR).

CLLD je nástroj, ktorý sa má využívať špeciálne na subregionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ďalšiu rozvojovú podporu na miestnej úrovni. CLLD môže mobilizovať a zapájať miestne spoločenstvá a organizácie, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, v oblasti podpory územnej súdržnosti a dosahovania konkrétnych politických cieľov.

Hlavné ciele návrhu Komisie sú zjednodušiť a rozšíriť využívanie nástroja CLLD ako rozvojového nástroja. Návrhy CLLD budú:

- vyzývať miestne spoločenstvá, aby vytvárali integrované prístupy zhora nadol v podmienkach, keď treba reagovať na územné a miestne problémy, ktoré si vyžadujú štrukturálnu zmenu;
- budovať kapacity spoločenstva a podporovať inovácie (vrátane sociálnych inovácií), podnikanie a možnosti zmien podporou rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v rámci spoločenstiev a území;
- podporovať vlastníctvo na úrovni spoločenstva zvyšovaním účasti v rámci spoločenstiev a budovať zmysel pre zapojenie sa a vlastníctvo, ktoré zvyšujú účinnosť politík EÚ; a
- pomáhať viacúrovňovej správe poskytnutím spôsobu, ktorým sa miestne spoločenstvá budú v plnej miere podieľať na určovaní charakteru realizácie cieľov EÚ vo všetkých oblastiach.

Externé finančné zdroje

- granty EHP a Nórska - www.eeagrants.sk
- Programy EÚ: WIFI 4 EU, Európa pre občanov, Interreg Europe, Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika, ESPON, INTERACT
- Nadácie (napr. Nadácia Slovenskej sporiteľne, Nadácia SPP, Nadácia ZSE, Nadácia Ekopolis, Nadácia ESET, Nadácia Orange)
- Grantové programy Visegradfund
- Program Stredná Európa, ETC Dunaj
- Podpora bývania – www.sfrb.sk
- Environmentálny fond – www.envirofond.sk

Finančný plán programu

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce Čebovce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú vlastné prostriedky určené na spolufinancovanie projektov. V dôsledku absencie

nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, nie je možné stanoviť výšku prostriedkov potrebnú na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov a možností obecného rozpočtu.

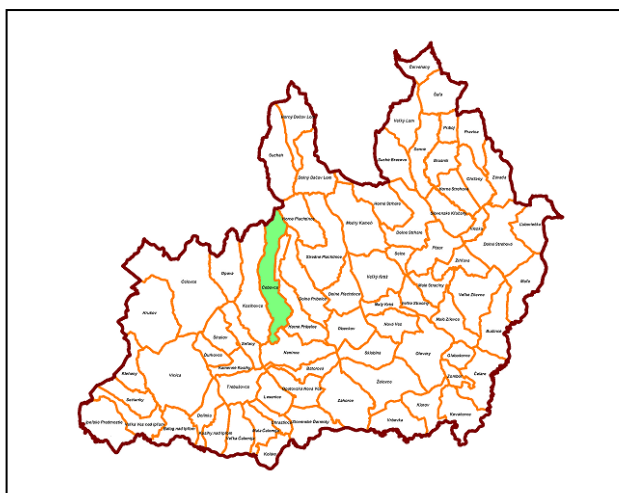
4. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce

4.1. Širšie územné vzťahy

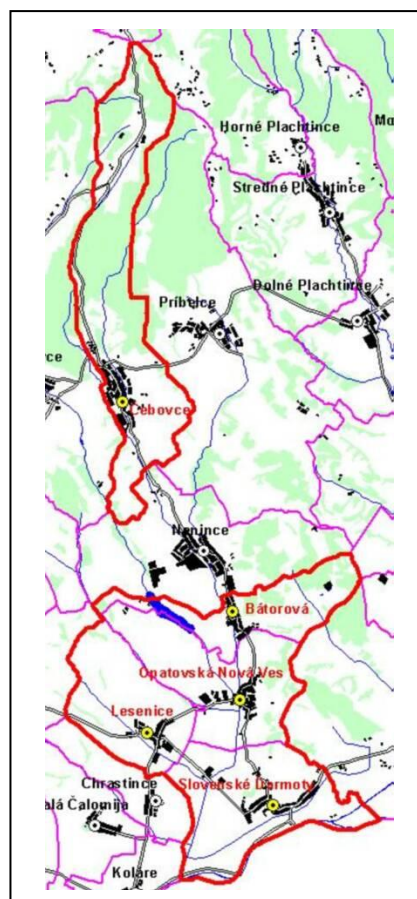
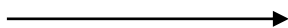
Poloha obce k okresnému mestu a štátnej hranici SR a MR

Poloha obce v rámci okresu Veľký Krtíš

Mikroregión Údolie Čebovského potoka

Zdroj: archív spracovateľa

Z hľadiska širších vzťahov a budovania medziobecnej spolupráce je podstatný vznik mikroregiónu Údolie Čebovského potoka, ktorý bol založený v roku 2002 a obec Čebovce patrí k jeho zakladajúcim členom. Nakoľko mikroregión existuje už päť rokov, má získané skúsenosti s partnerskou spolupracou združených obcí. V roku 2003 bol pre mikroregión spracovaný dokument Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Spracovaný dokument je dôležitý najmä z hľadiska vytvárania spoločných programov a produktov, napr. v rámci rozvoja cestovného ruchu, tvorby a ochrany životného prostredia, príp. rozvoja vzdelávania.

V júni roku 2008 vzniklo združenie Partnerstvo Krtíšskeho Poiplia, ktorého cieľom je podpora rozvoja vidieka. Medzi členom patrí aj obec Čebovce. Od roku 2010 implementovalo združenie program Leader na základe schválenej Integrovannej stratégie rozvoja Partnerstva Krtíšskeho Poiplia. Združenie zadministrovalo niekoľko investičných aj neinvestičných projektov. Toto združenie ukončilo svoju činnosť a v roku 2015 vzniklo nové združenie Hontianske Poiplie, ktorého je obec členom. Združenie vzniklo na území dvoch mikroregiónov: MR Údolie Čebovského potoka a MR Veľký potok – Ipeľ a jeho členom je 20 samospráv. Od roku 2017 implementuje občianske združenie program Leader.

4.1.1. Priemet územno-plánovacích dokumentov

Dôležitý predpoklad pre riešenie investičných rozvojových zámerov predstavujú územnoplánovacie dokumentácie a územnoplánovacie podklady. Medzi najdôležitejšie nadradené dokumenty patria:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)

KURS je územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu, ktorá navrhuje nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, systémy technickej a sociálnej infraštruktúry. Podľa tohto dokumentu z hľadiska sídelnej štruktúry územím obce neprechádza žiadna sídelná rozvojová os ani komunikačno-rozvojová sídelná os, jeho územie neleží ani v dosahu veľkokrtíšskeho ťažiska osídlenia (ťažisko osídlenia tretieho stupňa). Samotná obec Čebovce patrí podľa platného znenia ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja do skupiny centier šiestej skupiny (centrá miestneho významu).

Územný plán VÚC Banskobystrického kraja

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ÚPN obce Čebovce je ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení Zmien a doplnkov z r.2009 a 2014. Tento dokument vo svojej záväznej časti určuje niektoré všeobecné podmienky pre rozvoj miest a obcí, ako aj konkrétne regulatívy vzťahujúce sa k riešenému územiu. Tieto výstupy sú záväzným dokumentom pre riešenie ÚPN obce Čebovce aj pre definovanie projektových zámerov v PHSR obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK

VÚC Banskobystrický kraj v súčasnej dobe spracováva menovaný dokument.

Územný plán obce Čebovce

V roku 2008 bol vypracovaný územný plán ako nástroj pre riadenie ďalšieho komplexného rozvoja obce so zreteľom na kultúrne a spoločenské aspekty s výslednou technickou, ako aj environmentálnou kvalitou, ktorá zohľadňuje a spĺňa predstavy všetkých obyvateľov obce. Predmetná územnoplánovacia dokumentácia určuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia a verejnoprospešné stavby pre časový horizont do roku 2025 a výhľad do roku 2035. Územný plán obce bol spracovaný v zmysle Zákona č. 50/76 Zb. v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky č.55/2001 Zb.

Schválený bol uznesením Obecného zastupiteľstva obce Čebovce č. 112/2008 zo dňa 28.8.2008, ktorého záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením obce Čebovce č. 46/2008. V apríli roku 2009 pristúpila obec Čebovce ako obstarávateľ územnoplánovacej dokumentácie v zmysle § 30 a § 31 stavebného zákona k spracovaniu Zmeny a doplnku - 01 k Územnému plánu obce Čebovce. Predmetom spracovania Zmien a doplnkov č. 01 bolo vymedzenie centrálnych častí obce. Táto dokumentácia bola schválená dňa 13.8.2009, č. uznesenia 166/2009 a jeho záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením obce Čebovce č.48/2009 zo dňa 13.8.2009, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 27.8.2009.

V októbri roku 2009 pristúpila obec Čebovce ako obstarávateľ územnoplánovacej dokumentácie v zmysle § 30 a § 31 stavebného zákona k spracovaniu Zmeny a doplnku č.2 k Územnému plánu obce Čebovce. Predmetom spracovania Zmien a doplnkov č. 2 bolo vymedzenie nových funkčných plôch pre vinohrady a plôch pre realizáciu fotovoltaikej elektrárne. Táto dokumentácia bola schválená dňa 25.3.2010, č. uznesenia 205/2010 a jeho záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením obce Čebovce č.50/2010 zo dňa 25.3.2010, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 8.4.2010.

V roku 2017 pristúpila obec Čebovce ako obstarávateľ územnoplánovacej dokumentácie v zmysle §30 a § 31 stavebného zákona k spracovaniu Zmeny a doplnku č.3 k Územnému plánu obce Čebovce. Predmetom spracovania Územného plánu obce Čebovce, Zmeny a doplnky č. 3 bolo navrhnúť plochy občianskej vybavenosti, plochu pre umiestnenie výtvarného diela v areáli školy, navrhnúť plochy pre evolučnú zeleň, ako aj plochy verejnej zelene s kvalitnými parkovými úpravami. Táto dokumentácia bola schválená dňa 12.6.2018, č. uznesenia 11/2018 a jeho záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením obce Čebovce č. 78/2018 zo dňa 12.6.2018, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 1.7.2018.

Platný územný plán obce Čebovce v súčasnosti vo všetkých smeroch zodpovedá potrebám obce pre usmerňovanie jej rozvoja. Zmeny a doplnky č. 4 boli obstarané pre zosúladenie územnoplánovacej dokumentácie s aktuálnymi požiadavkami a záujmami obce.

V roku 2021 pristúpila obec Čebovce ako obstarávateľ územnoplánovacej dokumentácie v zmysle §30 a § 31 stavebného zákona k spracovaniu Zmeny a doplnku č.4 k Územnému plánu obce Čebovce. Predmetom spracovania Územného plánu obce Čebovce, Zmeny a doplnky č. 4 je:

- zmena funkcie plochy občianskej vybavenosti (lokality 1/4) na plochu pre občiansku vybavenosť, vinársku výrobu a rekreáciu

4.2. Prírodné pomery

Poloha

Obec Čebovce sa nachádza v južnej časti okresu Veľký Krtíš cca 11 km od okresného sídla. Zo západu susedí s obcou Opava a Kosihovce, z juhu s obcou Nenince a Bátorová, z východu s obcou Príbelce. S okresným mestom sú Čebovce spojené cestou I. triedy č. I/75, ktorá prechádza popri obci smerom na Levice a Bratislavu. Výmera katastrálneho územia je 1 621 ha a v r. 2011 mala obec 1 063 obyvateľov.

Geomorfológia

Obec Čebovce leží v nadmorskej výške 241 m n.m., na juhovýchodnom úpätí Krupinskej výšiny pri vyústení Čebovského potoka do Ipeľskej kotliny, pri križovatke ciest Zvolen – Balassagyarmat a Lučenec – Levice. Juhovýchodnú pahorkatinnú časť chotára v kotlině tvoria treťohorné uloženiny, severozápadnú členitú časť vo výšine andezitické tufity. Okrem kotliny je zalesnený dubovým a bukovým porastom. Má hnedozemné, hnedé lesné a ilimerizované pôdy. Sú tu ložiská bazaltu a uhlia.

Podľa geomorfologického členenia patrí riešené územie do provincie Západné Karpaty a subprovincie Vnútorne Západné Karpaty, oblasť Lučensko-košická znížena, celok Juhoslovenská kotlina, podcelok Ipeľská kotlina a oddiel Čebovská pahorkatina.

Geologické podmienky

Podložie riešeného územia budujú neovulkanity. Zastúpené sú horniny neogénu (morský až brakický miocén, spodný, stredný až vrchný miocén, prevažne morský a miocén sladkovodný). Zaberajú prevažne južnú časť katastra. V jeho severnej časti prevládajú pyroklastiká andezitov. Podľa niektorých prameňov sa v katastrálnom území nachádzajú ložiská bazaltu a uhlia. V katastrálnom území sa nenachádzajú objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín, taktiež sa nenachádzajú staré banské diela. V riešenom území nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast.

Pedológia

Poľnohospodársky produkčný potenciál je daný chemickými, biologickými a fyzikálnymi vlastnosťami poľnohospodárskej pôdy v danom území. Tieto vlastnosti sú zakódované v bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách.

V riešenom katastrálnom území prevládajú kambizeme, najmä typické, pseudoglejové a luvizemné. Zastúpené sú aj pseudogleje, najmä typické. Na nivách vodných tokov sa vyskytujú fluvizeme glejové. Z hľadiska zrnitosti sú časté pôdy stredne ťažké (hlinité), ale aj ťažké (ilovitohlinité). Vyskytujú sa všetky druhy skeletnatosti a hĺbky.

Klíma

Predstavujú dôležitý určujúci faktor pri konečnom návrhu optimálneho priestorového usporiadania a funkčného využitia územia katastra. Pre naše potreby dôležitú vypovedaciu charakteristiku predstavuje vyššie spomínané oslnenie reliéfu, ako rámcová klimatická charakteristika územia. Priemerná ročná teplota vzduchu je 9 - 10°. Najvyšší pokles teplôt je v polovici januára. Počet mrazivých dní s minimálnou teplotou vzduchu $-0,1^{\circ}$ a menej je 120 – 140 dní. Podľa údajov o ročnom úhrne zrážok sa jedná o územie relatívne suché, prípadne mierne vlhké. Úhrn zrážok za rok je v území 600 – 700 mm. Počet dní so zrážkami 1,0 a viac mm je rozdielny /priemer 80 – 90 dní/, najviac je ich v mesiaci máj a najmenej v septembri. Počet dní so snehovou pokrývkou sa pohybuje v priemere v severnej časti katastra 60 – 100 dní, v južnej časti 40 – 50 dní. Výška snehovej pokrývky sa pohybuje prevažne okolo 20 – 40 cm. Prúdenie vzduchu na území katastra ovplyvňuje jeho orografia a reliéf. Najväčšie percento pripadá na vetry vanúce zo západu (14%), najmenej z juhu (1%). Bezevetrie tvorí 50% v roku. Podľa sily vetra patrí medzi najveternejší mesiac február a najpokojnejší august. So zrážkami a prúdením vzduchu súvisí aj oblačnosť. Najmenšia mesačná priemerná oblačnosť je v septembri a pribúda v mesiacoch november a december. Ročný priemer oblačnosti je 57%.

Vodstvo

Celé riešené územie spadá do povodia rieky Ipeľ. Hydrologickou osou riešeného územia je Čebovský potok, ktorý južne od sídla pravobrežne priberá Višňový potok. Vodné toky Čebovskú pahorkatinu „režú“ v smere prevažne sever – juh. Úzko to súvisí s morfológiou reliéfu. Výrazne prevláda ich erózna činnosť nad akumulátnou. Prietoky tokov sú ovplyvňované viacerými klimatickými činiteľmi. Najvyššie prietoky a odtoky sú v jarných mesiacoch /marec, apríl/. Spôsobené je to zimnou akumuláciou snehu a nízkym výparom. Podzemné vody vytvárajú najbohatšie zásoby v aluviálnych nivách spomínaných tokov. Najvyššie stavy vody sa vyskytujú koncom marca a začiatkom apríla, minimálne v septembri a októbri. Jarné maximum je v priamej úmERE s topením snehu a zrážkovými pomermi.

Znečistenie vodných tokov je väčšinou dôsledkom vlastnej antropogénnej činnosti v území. Nepriaznivý vplyv na množstvo povrch a podzemných vôd ako aj na ich kvalitu má dlhodobý deficitné množstvo vodných zrážok. Ročný úhrn zrážok je 800-850 mm. Ipeľ a jeho prítoky majú

pomerene malé prietoky a sú charakteristické nevyrovnaným tokom. Nepriaznivé dôsledky hospodárenia na pôde v minulosti majú za následok zrýchlený odtok povrchovej vody. Riečna sústava je málo rozvinutá, perovitá.

Súčasná krajinná štruktúra

V riešenom území boli vymedzené v platnom ÚPN VÚC Banskobystrický kraj nasledovný krajinný priestor:

Krajinný priestor D – zmiešaný

je vymedzený územím s polyfunkčným (poľnohospodársko-lesným, rekreačným) využívaním, prírodné ekosystémy majú lokálny charakter, poľnohospodárske aktivity sú výrazne limitované reliéfovými a klimatickými podmienkami (nízka produkčná schopnosť pôd, prevládajú trávno-lúčne porasty, orné pôdy majú len lokálny charakter), lesy majú rovnocenné územné zastúpenie s výrazným protieróznym, vodohospodárskym, mikroklimatickým a rekreačným účinkom. Hlavná funkcia tohto krajinného priestoru je ekologicko-produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- Ochrana prírody a krajiny
Krajinný priestor má vysoké zastúpenie ekologicky významných segmentov, ktoré sú zaradené do ÚSES nadregionálneho, regionálneho aj lokálneho významu, platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny okrem častí chránených území príslušnej kategórie a území tvoriacich kostru ekologickej siete. V riešenom území nemá tento sektor zastúpenie.
- Lesná výroba
Má v krajinnom priestore vo vzťahu k rozsahu lesnej pôdy značný význam, lesohospodárska činnosť musí zohľadňovať ekologické a environmentálne aspekty, ktoré lesy v danom priestore plnia.
- Poľnohospodárska výroba
Má vo vzťahu k rozsahu poľnohospodárskej pôdy značný význam, vzhľadom na nízky produkčný potenciál pôd a vysokú krajinnú-ekologickú hodnotu celého krajinného priestoru doporučené je uplatňovanie alternatívneho (organického) poľnohospodárstva formou lúčno-pasienkarských hospodárstiev.

Sekundárna (súčasná) krajinná štruktúra predstavuje súbor prvkov a zložiek krajiny, ktoré v súčasnosti vyplňujú zemský povrch. Skladajú sa zo súborov človekom ovplyvnených prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov a novovytvorených umelých prvkov a zložiek. Druhotná štruktúra krajiny ako viditeľná povrchová časť geosystémov je hlavným cieľom zmien krajinného prostredia a z fyziognomicko-ekologického pohľadu ju tvoria nasledovné hodnotené skupiny prvkov a zložiek:

Krajinnú štruktúru tvoria súbory prirodzených a človekom čiastočne, alebo úplne pozmenených dynamických systémov. Pri komplexnom chápaní krajiny je to priestorové rozloženie a vzťahy medzi základnými jednotkami krajiny a ich súbormi (geobiokomplexy, geobiocenózy, ekosystémy). Súčasná krajinná štruktúra, t.j. priestorové rozmiestnenie jej prvkov nám poskytuje rámcovú predstavu o ekologických predpokladoch územia so zreteľom na ich súčasné využívania.

Využitie krajiny katastra je ovplyvnené orografickými podmienkami a tvarom reliéfu. Charakteristický je výrazný výškový rozdiel medzi severnou a južnou časťou katastra. Prechod medzi nimi (stredná časť katastra) zaberajú súvislé lesné komplexy, s výraznou prevahou buka. V severnej časti katastra je prevládajúcim štruktúrnym prvkom orná pôda, priestorovo kombinovaná s trvalo trávnyimi porastmi, prevažne s kosnými lúkami. Vyskytujú sa aj plochy nevyužívané – neúžitky s rôznymi stupňami ataku procesom sukcesie. V južnej časti katastra je priestorová diverzita štruktúrných prvkov väčšia. Charakteristickým prvkom štruktúry krajiny sú plochy viníc. Dostatok je orných pôd úzkoblokových – záhumienky, sady a záhrady plošne naviazaných na sídlo. Táto skutočnosť pozitívne ovplyvňuje kvalitný obraz krajiny, krajinný obraz. Ploché chrbty medzi vodnými tokmi a ich mierne svahy zaberajú orné pôdy a trvalo trávne porasty, zväčša kosné lúky. Prirodzené plochy bez vegetácie sa v území nevyskytujú. Avšak ako sprievodný jav

antropogénnej činnosti vznikli takého plochy napr. v lokalitách skládok TKO, ako výseky pod vedeniami vysokého napätia, plochy v areáloch poľnohospodárskeho družstva a pod. Prechodne sa takýmito plochami stávajú miesta súvisiace s investičnou výstavbou.

Okrem toho sa v krajine nachádzajú aj rôzne sídelné a technické prvky (antropogénne prvky), ako sú energovody a produktovody, dopravné objekty a línie, poľnohospodárske objekty, lesohospodárske a vodohospodárske objekty, obytné a administratívne plochy, sídelná vegetácia, rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty.

Zastúpenie jednotlivých kultúr a druhov pozemkov v obci:

Obec	Celková výmera (ha)	Lesné pozemky (ha)	Poľnohosp. pôda (ha)	Vodné plochy (ha)	Zastavaná plocha (ha)
Čebovce	1 621	738	774	9	75

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, RegDat 2021

Graf č. 1 znázorňuje zastúpenie jednotlivých druhov pozemkov v obci Čebovce. Z uvedeného vyplýva, že dominantné postavenie má poľnohospodárska pôda so 48% zastúpením, nasledujú lesné pozemky s 46% zastúpením, zastavané plochy s 5% zastúpením a vodné plochy. Tie reprezentuje 1% z celkovej výmery územia obce.

Graf č. 1

4.2.1. Ochrana prírody a krajiny, územný systém ekologickej stability

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je nanajvýš dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchovy a vzdelávania.

Vyhlásené chránené územia

V riešenom území sa nachádzajú vyhlásené chránené územia.

Chránené územie – Čebovská lesostep

Čebovská lesostep bola vyhlásená 30. júna 1988 za prírodnú rezerváciu. Priestor tvoria plochy lesostepného charakteru s mohutnými skalnými stenami, na ktoré sa viažu viaceré suchomilné druhy rastlín a živočíchov. Pozornosť si zasluhujú aj skupiny starých borovíc. Kamenný vrch tvorí

výraznú krajinnú dominantu. Výmera územia je 212,97 ha. Rozprestiera sa v katastrálnom území obce Čebovce a Horné Príbelce. (Lokalita NATURA 2000)

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- Subpanónske travinnobylinné porasty
- Nížinné a podhorské kosné lúky
- Lipovo-javorové sutinové lesy
- Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy
- Teplomilné panónske dubové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

- kunka žltobruchá - *Bombina variegata*
- roháč obyčajný - *Lucanus cervus*
- podkovár malý - *Rhinolophus hipposideros*

Chránený areál - Cerínsky potok

Predmetom územnej ochrany je výskyt chráneného a kriticky ohrozeného druhu slovenskej flóry, kruštíka polabského (*Epipactis albensis*), ktorý sa podľa doterajších pozatkov vyskytuje len na 2 lokalitách na Slovensku. Lokalita leží západne od obce Čebovce a druh tu rastie na piesčitohlinitých nánosoch v nive meandrujúceho Cerínskeho potoka, kde v brehovom poraste dominuje *Alnus glutinosa* s výraznou prímiesou *Salix fragilis*, *Populus x canadensis*. Podľa súčasných poznatkov predstavuje táto lokalita najbohatšiu populáciu tohto druhu na Slovensku. Dátum vyhlásenia rok 1997. Výmera areálu je 6,2787 ha.

Prírodná pamiatka Krehora

Ochrana zachovalého skalného komplexu vulkanického pôvodu v striedaní s lesostepnými enklávami s vedecko-výskumným, náučným a estetickým významom
V pôsobnosti ŠOP - S-CHKO Štiavnické vrchy, 4. stupeň ochrany. Zriaďovateľom je Okresný úrad životného prostredia vo Veľkom Krtíši. Prírodná pamiatka Krehora bola vyhlásená v roku 1992 za prírodnú rezerváciu. Výmera CHÚ 1,49 ha.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy NATURA 2000, ktorá má vytvoriť súvislú európsku sieť osobitne chránených území, ktorú budujú členské krajiny nezávisle na národných sústavách chránených území.

Fytogeografické podmienky

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska (Futák, 1966) patrí riešené územie do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu pramatranskej xerothermnej flóry (Marticum) a okresu Ipeľsko-rimavská brázda. Kontakt územia s panónskou oblasťou predpokladá prenikanie prvkov ďalej na sever. Je tu koncentrovaná väčšina elementov xerofytnej a xerothermnej flóry. Údoliami vodných tokov sa tieto elementy šíria ďalej na sever. Z typickej zástupcov teplomilnej vegetácie môžeme uviesť aspoň: *Eryngium campestre*, *Linum tenuifolium*, *Steris viscaria*, *Verbascum nigrum*, *Salvia nemorosa*, *festuca vallesiaca*, *Thymus pannonicus*, *Trifolium alpestre*, *Sedum album*, *Genista tinctoria* a ďalšie. V severnejšej časti katastra sa vo vegetačnej pokrývke vyskytujú aj druhy so širšou ekologickou a hypsometrickou amplitúdou. Jedná sa o druhy rastlín rozšírených od nížin až do podhorského pásma: *Viola hirta*, *Stellaria holostea*, *Hieracium sabaudum*, *Camapanula patula*, *Galium verum*, *Cruciata glabra* a iné. V území sa zväčša vyskytujú bučiny s druhmi *Fagus silvatica*, *Acer pseudoplatanus*, *Galium odoratum*, *Asarum europaeum*, *Carex pilosa* a ďalšie. K floristicky najpestrejším, najhodnotnejším, ale aj najohrozenejším patria skupiny biotopov stepí (Čebovská lesostep).

Zoogeografické podmienky

Podľa členenia územia Slovenska na živočíšne regióny (Čepelák in Atlas SSR, 1980) patrí riešené územie do oblasti Západných Karpát, vnútorného obvodu (južný okrsok a južného obvodu (sopečný okrsok Ipeľsko-rimavský). V severnej časti katastra z vtákov sa vyskytujú Podiceps

cristatus, Emberiza schoeniclus, Oriolus oriolus, Crex crex Ciconia ciconia, Ardea cinerea, Falco subbuteo, Upupa epops a ďalšie. V ostatnom území sa z hniezdičov vyskytujú sylvia nisoria, Upupa epops, Jynx torquilla, Lullula arborea, Falco subbuteo, zaletuje aj Pernis apirorus, Aquila pomarina, Bubo bubo a ďalšie. Vo vyšších polohách (Krehora a okolie) sa vyskytujú Corvus corax, Pernis apirorus, Columba oenas, Falco subbuteo Oriolus oriolus, zalietáva aj Aquila pomarina a ďalšie. Vyskytujú sa tu aj bežné živočíšne druhy s prevahou líška, zajac.

Územný systém ekologickej stability

Udržanie ekologickej stability na Zemi je základnou nevyhnutnou podmienkou princípu trvale udržateľného rozvoja. Účelom dokumentov ÚSES je stanoviť celoplošný systém obhospodarovania krajiny s cieľom zachovať, udržať, alebo vytvárať stabilitu krajinného systému. Konkrétne to znamená ochranu a vytvorenie podmienok pre existenciu a rozvoj genofondu (najmä ohrozeného), zachovanie biodiverzity, blokovanie rozvoja negatívnych procesov a podporovanie rozvoja prirodzených (samoregulačných) procesov.

V k.ú. obce sa nachádzajú územia a časti prírody s významnými biologickými a estetickými hodnotami a prvkami prírody: Čebovský potok

Vodné toky a pobrežná vegetácia patria k základným regionálnym biokoridorom v území. Práve vodný tok Čebovský potok je jedným z regionálnych biokoridorov, ktoré prechádzajú územím okresu V. Krtíš v severo-južnom smere. Tieto biokoridory sú významné najmä pre vodné a mokradné vtáky (kačice, husi, čajky, kormorány, bociany a bahniaky, ale aj sláviky, penice, trasochvosty, atď).

Základná sieť biokoridorov sa dopĺňa interakčnými prvkami a ekologicky významnými segmentmi krajiny, ktoré sú však v riešenom území charakteristicky deficitné. Predstavujú ich najmä líniové prvky nelesnej drevinnej vegetácie (aleje pri cestách, vetrolamy a kriaciny uprostred polí, lúk a pasienkov). Súčasťou týchto ekologicky významných segmentov sú aj genofondovo významné lokality flóry a fauny.

4.2.2. Životné prostredie

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie

Ich stav významnou mierou vplýva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd a ako dôsledok vplyvu intenzívneho poľnohospodárstva. Samostatnou zložkou sú odpady.

Znečistenie ovzdušia je taký stav, kedy najvyššie prípustné koncentrácie škodlivých látok v ovzduší sú prekročené. Na stave znečistenia ovzdušia sa podieľajú vplyvy globálne (diaľkový prenos znečisťujúcich látok) i lokálne (emisie z miestnych zdrojov znečistenia ovzdušia).

Medzi hlavné miestne zdroje znečistenia ovzdušia patria v riešenom území:

- lokálne vykurovanie,
- automobilová doprava,
- sekundárna prašnosť spôsobená poľnohospodárskou a stavebnou činnosťou a nedostatočným čistením komunikácií,
- diaľkový prenos.

Pôda ako zložka životného prostredia je zároveň základným výrobným prostriedkom odvetvia poľnohospodárstva. Pôdny fond je chránený zákonom č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Základnými zdrojmi znečistenia pôd v riešenom území sú:

- poľnohospodárstvo,

- veľkoplošné hospodárenie so sprievodnými javmi (ťažká mechanizácia, chemizácia, nafta, poľné hnojiská, meliorácie) spôsobuje zmeny štruktúry pôdy a jej biologickú degradáciu,
- vytváraním veľkých osevných plôch došlo k odstráneniu rozptýlenej krajinskej vegetácie, čím sa zvyšuje riziko vodnej aj veternej erózie,
- osídlenie so svojimi sprievodnými javmi,
- odpady,
- odpadové vody,
- doprava.

Kľúčovým predpisom v **odpadovom hospodárstve** je zákon č. 386/2009 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recyklačný fond a i. Jeho vykonávacia vyhláška (310/2013 Z.z.) stanovuje nové pravidla pre POH, zmenu vo výkazoch a nové povinnosti pre výrobcov batérií a akumulátorov. Od 1. januára 2006 nadobudlo účinnosť ustanovenie zákona o odpadoch, ktoré zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov, cintorínov. Každý pôvodca je povinný triediť bioodpad zo záhrad oddelene od ostatných druhov odpadu a zabezpečiť jeho kompostovanie vo vlastných priestoroch. Znižovanie odpadu jeho separáciou a následným zhodnocovaním je prioritou aj pre obec Čebovce, ktorú už aktívne aplikuje.

Hluk a vibrácie zhoršujú kvalitu životného prostredia a negatívne pôsobia nielen na zdravie ľudí, ale aj na flóru a faunu. Nebezpečnosť ich pôsobenia spočíva v tom, že v porovnaní s inými negatívnymi faktormi (napr. chemikálie) nezanechávajú žiadne merateľné reziduá. Hladina hluku v riešenom území má relatívne vysokú hodnotu spôsobenú trasovaním cesty II/527 stredom obce a dennou zhustenou kamiónovou dopravou.

Žiarenie

Na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva sa podieľa kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. K tomuto prístupujú umelé zdroje (používanie umelých rádioizotopov v medicíne, produkty jadrového odpadu, havárie jadrových elektrární a pod.). Najnebezpečnejším z prírodných zdrojov žiarenia je radón, presnejšie jeho dcérske produkty, ktoré sa zachytávajú na prachových časticiach vo vzduchu a následne sú vdychované do pľúc, kde sa usadzujú a ožarujú pľúcne tkanivá. V súčasnosti sa venuje pozornosť monitoringu radónového ohrozenia v pôdach, stavebných materiáloch, vodách aj budovách. Požiadavky na obmedzenie radónového ožiarovania sú zakotvené aj v právnych normách. Riešené územie má nízku alebo strednú úroveň radónového rizika.

4.3. História, osídlenie, urbanistický vývoj

4.3.1. Historický vývoj obce

Chotár obce Čebovce je osídlený odpradáva. Dokazujú to archeologické nálezy bronzových predmetov v blízkosti obce, ktoré sa našli na kopci zvanom Györgymárton – partalja. Okrem toho sa v chotári Čeboviec našli aj slovanské nálezy z 8. stor. Bola tu dedinka, ktorá v čase tureckého vpádu zanikla. Turci z neďalekého hradu Modrý Kameň podnikali nájazdy a v okolí pustošili a sužovali ľudí. Podľa miestnej tradície stál na vrchole kopca drevený kostol, nižšie boli odhalené dutiny pivníc. Ďalšie poznatky potvrdzujú, že stará obec sa nachádzala medzi vrchom Krehora a vrchom zvaným Lányhegy až po vrch Zöldvár, pod ktorým tečie potok pod názvom Čebovský potok.

Podľa miestnej tradície má obec spojitosť so Žitným ostrovom, Jozef Horváth v kronike poznamenal: „Pôvodné obyvateľstvo – podľa povesti živej medzi miestnym ľudom – zo Žitného ostrova sa sem prisťahovali z neznámych dôvodov. Podľa povesti, sťahujúci sa zo Žitného ostrova, keď zazreli kraj s dolinami a vrchmi, skríkli: „Och mi balgovia (hlúpi), že sme prišli do takéhoto kraja!“ Meno Balga im aj prischlo, preto väčšina priezvisk v Čebovciach je Balga.

Prvá listinná zmienka je úctyhodne stará, pochádza z roku 1330, kedy sa obec spomína pod názvom POSSESSIO CHAB. V roku 1332 sa hovorí aj o kostole v Čebovciach, ktorý bol zasvätený patrónke Uhorska, Panne Márii. Toto patrocínium trvá dodnes, teda už vyše 675 rokov.

O najstarších majetkových pomeroch v obci, resp. o jej vlastníkoch sa tiež vie pomerne málo. Najviac boli osudy obce spojené s rodom Balaša (Balassa) a Ziči (Zichy). Balašovci predstavovali mocný uhorský magnátsky rod, ktorého počiatky siahajú až do čias pred tatárskym vpádom, teda do prvej polovice 13. storočia. Už vtedy zastávali viacerí príslušníci rodu vysoké úrady županov vo Zvolenskej, Novohradskej a Hontianskej župe. V polovici 14. storočia bol však rod na vymretie, od ktorého ho zachránil Blažej – Baláž, ktorý rod rozšíril a dal mu i meno, pretože podľa neho začal používať priezvisko Balaša (Balassa). Zaujímavá je najmä vetva Ladislava Balašu, ktorého potomkovia boli práve zemepánmi v Čebovciach, a to až do 19. storočia. Spomenutá vetva vymrela po meči v roku 1901. V erbe mali Balašovci v červenom štíte hlavu čierneho býka so striebornými rohmi so zlatou hviezdou hore a strieborným polmesiacom v päte štítu. Klenotom bola čierna korunovaná orlica ozbrojená mečom a šípom. Keďže niektorý z príslušníkov rodu bol členom Dračieho rádu kráľa Žigmunda, používal rádové označenie draka zvinutého do kruhu okolo erbu, neskôr sa tento motív stal erbovou figúrou tým, že sa zobrazoval priamo v štíte a obtáčal býčiu hlavu.

Balašovských podielov, prinajmenšom ich časti, sa zmocnili príslušníci rodu Ziči (Zichy), keď Balašovci upadli v roku 1686 do nemilosti a donáciu na ich majetky získali práve Zičovci. Tento rod možno sledovať od roku 1260. Od 14. storočia členovia rodu začali používať predikát de Zich (Zichi). Význam rodu vzrástol v 17. storočí. Vtedy (1686) rod získal aj panstvo Divín, Voderady a Čebovce. Erb rodu pozostával z modrého štítu v ktorom zo zlatej otvorenej koruny vyrastali dva strieborné jelenie parohy, uprostred s rovnoramenným krížom. Rovnaké znamenie bolo i klenotom. Štefan Bakács v predmoháčskom období spomína 21 priezvisk poddaných. Z nich sa do dnešných zachovalo iba jedno priezvisko Zatyko (Zechko).

V portálnom súpise z r. 1635 je zaznamenaných 28 priezvisk poddaných. Spomedzi nich je mnoho takých, ktoré sa v obci doteraz zachovali (Nagy, Bajtos, Filip, Balga, Zatyko). Zachoval sa aj miestny urbár z roku 1770. V ňom sa možno dočítať, že miestni občania „majú drevo na stavby, ktoré je ich majetkom a zvlášť vinice.“ V obci a rovnako aj v chotári stával mlyn. V blízkych mestečkách, v Krupine, Banskej Štiavnici a Balážskych Ďarmotách Čebovčania vedeli zhodnocovať svoje produkty, „hlavne víno“. O chotári obce sú záznamy: „hornatý, kvôli štrku ho treba často hnojiť, ale vody, lejaky často na nich spôsobia škody.“ Poddaní „z každého statku zvykli dávať deviatok: z obilia, vína, oviec, včiel.“ Obec mala 55 „večne poddaných“, ktorým prináležalo platiť dane domíniu v Modrom Kameni. Urbár v „prvom punkte“ nariaďuje, aby „v obci Čebovce vnútorný základ jednoduchého pozemku poddanského domu, to je miesto domu, toho dvora, aby obilnica a záhrada zaberali takú veľkosť a priestranstvo, aby sa pod ne zmestili dve bratislavské merice semena.“ Pozemok mal rozlohu jedného jutra. Z 55 poddaných malo len 14 celý domový pozemok. Medzi nimi boli gazdovia Balga, Filip, Nagy, Gyötgy a Hegedüs. Poddaní vlastníci celý pozemok museli na majetku pracovať 52 dní „robotovania na statku“, museli odovzdať pol siahly dreva, jedného kapúňa, jedno kurča a šesť vajec, nakoniec zaplatiť jeden forint v hotovosti. Drevo na stavbu, či suché drevo na kúrenie mohli zadarmo zbierať v lese. Za spásanie žaluďov ošípanými bolo treba platiť podľa dohody. V polovici 19. storočia bolo v obci 8 panských, 32 gazdovských a 52 želiarskych domov. Bola tu aj fara a byt učiteľa, 3 obecné domy. V roku 1850 žilo Čebovciach 601 obyvateľov, z toho 587 maďarskej národnosti, 8 Slovákov a 8 Židov, 584 občanov bolo katolíckeho vyznania. V roku 1980 v obci žilo 636 obyvateľov, z nich bolo 633

Maďarov, 1 Slovák, katolíkov bolo 599 a domov bolo spolu 118. V roku 1980 bývalo v obci 989 občanov, z nich 83,8% maďarskej národnosti.

Obec Čebovce vždy venovala zvýšenú pozornosť výučbe. Škola tu bola založená v roku 1755, keď jej budovu postavili z dreva a vydržovala ju katolícka cirkev. V roku 1912 dostala škola budovu spotrebného družstva a v roku 1925 na mieste starej školy bola postavená nová dvojtriedna škola. Na prelome 19.a 20. stor. dosiahol počet školopovinných detí 120.

V 20. stor. sa obec postupne rozvíjala. V časoch I. ČSR boli Čebovce sídlom obvodného notariátu, bola tu pošta a policajný úrad. Dobre prosperovalo hlavne spotrebné družstvo.

V nedávnej minulosti dobre prosperovalo spoločné JRD Čebovce a Nenince, a to hlavne vo vinohradníctve a výrobe vína. V Čebovciach bola postavená vinohradnícka pivnica známa v celom Československu a plnička fliaš, odkiaľ exportovali kvalitné víno.

Podľa starej obecnej kroniky v Čebovciach stál kedysi kaštieľ Balassaovcov. Často v ňom býval básnik Valentín Balassa. Kaštieľ roku 1868 ešte stál. V nasledujúcich rokoch ho dosť poznačil zub času a kaštieľ úplne schátral, nezostala po ňom ani stopa. Na jeho miestne sú dnes postavené jednoduché sedliacke domy.

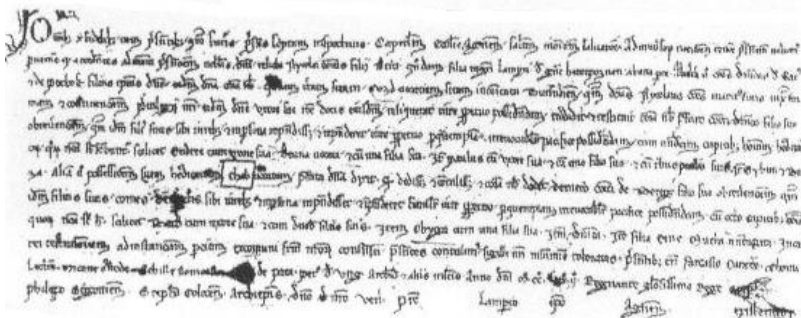
Z architektonických pamiatok v obci treba spomenúť predovšetkým kostol Mena Panny Márie. Postavený je v neskorobarokovom štýle a pochádza z roku 1768. Kostol bol obnovený v r. 1957-1958. Je jednolodový so segmentovým zakončením presbytéria, má prestavanú vežu a pristavanú sakristiu. Priestory sú klenuté pruskými klenbami, dosadajúcimi na piliere s dvojitou rímsovou hlavnicou. Baroková veža a fasády sú členené lizénovým rámom. Nad vstupným portálom je kamenná doska s latinským nápisom, upozorňujúcim na čas stavby kostola. Aj kazateľnica pochádza z čias stavby kostola. Z ďalších pamiatok spomeňme polychrómovanú prícestnú plastiku asi z roku 1800, predstavujúcu sv. Jána Nepomuckého a klasicistický kaštieľ v osade Kurth, pochádzajúci zo začiatku 19. storočia.

Obec mala na začiatku 18. storočia mlyn a 68 domácností, v roku 1828 mala 112 domov a na konci 19. storočia 130 domov. Obyvatelia sa zaoberali prevažne poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. Túto skutočnosť odráža aj náplň obecnej pečate, ktorá je oválneho tvaru, v jej pečatnom polo vidno kolmo postavený lemeš a čerieslo, hore tri hviezdy a dolu tri skrúžené klasy.

Historický vývoj názvu obce

Čebovce   **1272 Chab, 1332/37 Chib, 1338 Csáb, 1773 Cšebowce, 1786 Čebow-**
mad'. Csáb,

Prvá písomná
zbierka o obci
„CHAB“ z roku
1272

Zdroj: Malá vlastivedná knižnica 43. číslo

Symbody obce

Čebovce

Erb obce – v hlave zeleného štítu zlatá osemcípá hviezda sprevádzaná dvomi zlatými obrátenými päťcípmi hviezdami, pod nimi medzi hrotmi nahor postavenými striebornými radlicami (čerieslom a lemešom) zlatý stravec hrozna so strieborným listom.

Vlajka obce – má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny dĺžky listu vlajky. Vlajku Čeboviec tvorí sedem pozdĺžnych pruhov v poradí farieb zelená, biela, zelená, žltá, zelená, biela a zelená. Vlajka sa „číta“ od stredu – žltá symbolizuje hlavný motív t.j. hviezdu a stravec, dva biele pruhy symbolizujú dve strieborné radlice, zelené pruhy zastupujú farbu štítového poľa.

4.3.2. Kultúrne dedičstvo

Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“.

Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. V území sa nachádzajú historické urbanisticko–architektonické štruktúry s pamiatkami architektúry niekoľkých storočí, ľudového staviteľstva s regionálnymi osobitosťami prvkov a štruktúr. V obci Čebovce nie je evidovaná Národná kultúrna pamiatka podľa Ústredného zoznamu kultúrnych pamiatok SR.

Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

Pamätihodnosti v obci

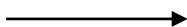
<i>Rímskokatolícky kostol Panny Márie</i>	Kostol je postavený na kopci pri cintoríne nad obcou. Kostol bol vysvätený v roku 1768. Je to široký jednolodový priestor so segmentovo zakončeným presbytériom, pristavanou sakristiou a prestavanou vežou. Priestory kostola sú zaklenuté pruskými klenbami, v lodi je chór. Hlavný oltár s menzou a závesný oltárny obraz Madony je z konca 19. stor. Pôvodná neskorobaroková kazateľnica sa už v kostole nenachádza. Významnou je krsteľnica z čias stavby kostola. Spomedzi sôch je významná plastika kráľa sv. Štefana. Nad vstupným portálom na veži je kamenná doska s latinským nápisom, vzťahujúcim sa na stavbu kostola.
<i>Pamätná tabuľa Fábiana Szedera</i>	Na priečelí kostola vpravo od vstupu sa nachádza pamätná tabuľa miestneho rodáka, náboženského spisovateľa, etnografa a učiteľa. Tabuľa vznikla na popud miestneho farára Petra Dobosa, odhalená bola v roku 1985.
<i>Pamätná tabuľa padlým v I. a II.</i>	Pamätná tabuľa sa nachádza vľavo od hlavného vchodu kostola je venovaná 22 čebovským občanom padlým v I. a II. svetovej vojne.

svetovej vojne

Ďalšie pamätihodnosti

V cintoríne pri kostole sa nachádza viacero pekných náhrobných kameňov z 19 stor. a liatinový kríž. K ostatným sakrálnym pamiatkam patrí prícestná polychrómovaná socha sv. Jána Nepomuckého asi z roku 1800 a niekoľko prícestných krížov z prelomu 19. a 20. stor., ktoré stoja pri hlavnej ceste.

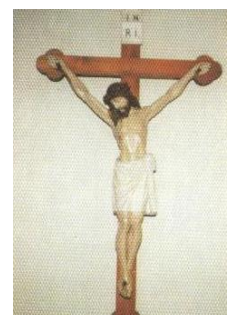
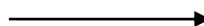
Rímskokatolícky kostol

Socha kráľa sv. Štefana v r.k. kostole

Púťový kríž v r.k. kostole

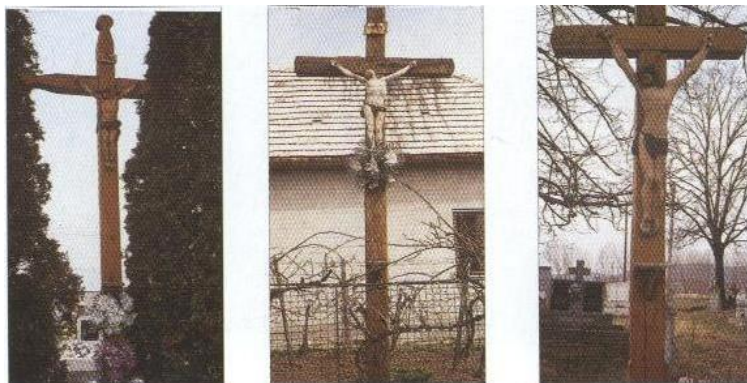
Obráz Madony na hlavnom oltári v r.k. kostole (XIX. stor.)

Socha sv. Jána Nepomuckého

Križ na cintoríne a prícestné drevené križe

Zdroj: Malá vlastivedná knižnica 43. číslo

Významné osobnosti v obci

<p>Seder Fabián Ján (Szeder) 23.6. 1784 – 13.12. 1859)</p>	<p>Náboženský spisovateľ, etnograf, učiteľ sa narodil v obci Čebovce. Navštevoval školu v Nových Zámkoch, študoval na gymnáziu v Komárne a v Ostrihome, na Kráľovskej akadémii v Bratislave, teológiu v Györi a v Pannonhalme. Štúdiami, článkami, poviedkami, veršami i dramatickými pokusmi prispieval do periodík Aurora, Szépliteratúrai Ajándék, Koszorú, Hasznos Mulatságok, Felsőmagyarországi Minerva a iné. Jeho štúdiá o Palócoch bola prvou rozsiahlejšou systematickou štúdiou o Uhorsku. Samostatne vyšli jeho príručky pre mládež a príležitostné verše a reči i preklady náboženskej literatúry. Značná časť jeho tvorby ostala v rukopise, okrem iného Maďarsko-latinsko-nemecký slovník, Gramatika maďarčiny, divadelné hry. Skatalogizoval fond pannonhalskej knižnice, zaslúžil sa aj o usporiadanie archívu a zbierky starožitností.</p>
<p>Farkas Veronika, PhDr. (21.05. 1943 Lučenec)</p>	<p>Historička umenia, stredoškolská a vysokoškolská učiteľka. V rokoch 1961 – 68 pôsobila v obci Čebovce, Filákovce a Lučenci ako učiteľka na základnej škole.</p>

Pamätná tabuľa
Fabiána Szedera na
hlavnom priečelí r.k.
kostola

Zdroj: Malá vlastivedná knižnica 43. číslo

4.4. Architektúra

Ľudová architektúra v obci

Základ dnešného usporiadanie obce bol navrhnutý okolo roku 1869, z tohto obdobia pochádzajú najstaršie ľudové domy. Zaujímavá je štatistika počtu postavených domov podľa jednotlivých rokov:

Roky	do 1919	r. do 1945	r. do 1970	r. do 1980	r. do 1990	r. do 2001	r. do 2011	r. do 2021
Počet domov	8	10	141	61	50	16	4	11

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011, obec

Dedina je charakterizovaná ako „obec pri hradskej“. Výstavba je prevažne murovaná z konca 19., a 1. pol. 20. stor. Domy sú troj- a viacpriestorové, podpivničené, so stĺpovou pavlačou na dvorovej strane. Majú valbové strechy pod tvrdou krytinou. Hospodárske budovy sú radené za domami vo dvoroch. Na fasádach sú znaky secesie. Po roku 1945 sa postavila smerom na Nenince nová ulica murovaných domov s pôdorysom štvorca a tvaru „L“, s manzardami a kvetinovými predzáhradkami. Prvým stavebným materiálom bolo drevo, blato, kameň, domy sa zvonku kalili na bielo. V neskoršom období sa stavali domy z váľkov (ílové blato a slama). Prednú a dvorovú časť domu chránili odkvapy. Kolmý trojuholníkový štít neskôr obili doskami, otvory boli formované v tvare hviezdy, mesiaca, slnka alebo kvetu.

Domy chudobných ľudí pozostávali z troch častí: vstupná časť, izba (kuchyňa s murovanou pecou slúžila aj ako spáľňa) a komôrka. Pec zaberala 1/6 izby, bola štvorhranná a vrch mala plochý, okolo pece boli umiestnené lavice. Z vrchu pece bol vyvedený na povalu „dymovod - dymník“, dym išiel na povalu, kde sa rozplynul, domy nemali komín. Kuchyňu volali „pitar“. Na domoch boli malé okná (potiahnuté látkou alebo kožou). Domy mali podlhovastý tvar, v jednom dome a na jednom spoločnom dvore žilo aj viac rodín.

Vo vinohradoch, boli vyhlbované vinohradnícke pivnice. Pivnice sú tvorené vo forme chodby a sú vydlabané do pieskovca. Väčšina pivníc bez budovy je vo vinohrade zoradená do radu. Prístrešok do vchodu pivnice bol občas zosilnený kamennou klenbou. Sú medzi nimi pivnice chránené strechou so šikmým schodišťom alebo s pivničnými dverami a prístreškom. V niektorých predsieňach dodnes možno vidieť zvyšky lísov na hrozno, na niektoré pôvodné pivnice boli postavené nové chatky.

Pohľad na obec
Čebovce v
súčasnosti

Zdroj: Obec

Urbanistická štruktúra sídla, postupnosť vývoja obce

Na území dnešnej obce Čebovce boli slovanské sídliskové nálezy z 8. storočia. Obec sa spomína od roku 1330 ako Chaab, Chab. Ďalšie staré a cudzojazyčné pomenovania obce boli: Cšebowce (1773), Čebowace (1786); maďarsky Csáb. Obec patrila Zichyovcom, Balassovcom, v 20. storočí tu mali majetky Somogyiovci. V roku 1715 bol v obci mlyn a 68 domácností, v roku 1828 mala obec 112 domov a 674 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. V obci je kameňolom, v roku 1936 tu bol štrajk stavebných robotníkov. V rokoch 1938-1944 bola obec pripojená k Maďarsku. V súčasnosti prevláda rekonštrukcia pôvodných domov ako aj novostavby rodinných domov.

Obec vznikla na osnove hromadnej cestnej dediny pozdĺž cesty spájajúcej sídla na severojužnej osi, kolmej na os Poiplia. Uličná osnova pozostáva z viacerých vidlicovite sa rozvetvujúcich línií. Z hľadiska kompozičného výrazným prvkom je kostol z roku 1768, ktorý plní funkciu lokálnej dominanty a tvorí jedno z kompozičných jadier obce. Kombinácia pôvodného rastlého a novšieho geometrického kompozičného princípu je zreteľná aj mimo zastavaného územia. Napriek rozmanitosti a nepravidelnosti vnútornej štruktúry je celkový pôdorys obce mimoriadne kompaktný. Vychádza z terénnych daností zastavanej časti územia. Obec má výrazné kompozičné jadro (v centre – pozdĺž hlavnej osi), ktoré tvoria objekty občianskej vybavenosti. Urbanistická štruktúra obce nesie znaky typickej vidieckej zástavby zväčša jednopodlažných izolovaných rodinných domov. Jednopodlažnú výškovú hladinu mierne presahuje len niekoľko bytových domov. Pôvodnú zástavbu charakterizujú ľudové domy kamenné murované s valbovou strechou pod tvrdou krytinou so stĺpovou pavlačou v dvornej časti s hospodárskymi časťami z konca 19. a 1. tretiny 20. storočia.

Súčasná architektúra

Súčasný stav v oblasti výstavby nových domov je väčšinou neuspokojivý, najmä v ich kvalitatívnom hodnotení. Architektúra pôvodných ľudových objektov je znehodnotená novotvami, ktoré nemajú oporu v žiadnej koncepcii, a to aj z dôvodu absencie územných plánov obcí, územných plánov zón, prípadne zastavovacích štúdií. Individuálny vkus, v mnohých prípadoch však nevkus stavebníkov, ktorí nie sú pri svojich zámeroch regulovaní odborníkom má za následok také zásahy do urbanistického a architektonického výzoru obce, ktoré výrazne znižujú kvalitu vzhľadu obce. To isté sa týka aj verejných objektov a plôch verejnej zelene. Tieto plochy sú často celkom neudržiavané, rozrastajú sa na nich buriny a alergénne rastliny, ktoré sa šíria nekontrolovateľne na ďalšie pozemky. Opakom je snaha o priblíženie sa mestu a výsadba nepôvodných, cudzokrajných drevín, ktoré nie sú vhodné do dedinského prostredia, ako sú napr. strieborné smrek, tuje a pod. Samozrejme, sú aj pozitívne príklady, ktoré je vhodné vyzdvihnúť a prezentovať navonok.

Prierezový prehľad stavom obytného priestoru v obci ponúkajú fotografie, ktoré dokumentujú pozitívne aj negatívne príklady riešení.

Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde za rok 2011

Obec	Domy spolu	Trvale obývané domy			Byty spolu	Trvale obývané byty		
		spolu	z toho RD	Neobývané domy		Spolu	z toho byty vo vlastných RD	Neobývané
Čebovce	378	305	298	73	417	342	276	74

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Súčasný bytový fond obce je na 77% využitý pre obytnú funkciu. Z hľadiska obývanosti bytov je bytový fond vyhovujúci. Podstatnú časť bytového fondu tvoria byty v objektoch z trvanlivých stavebných materiálov. Rozmach novostavieb v obci bol zaznamenaný do roku 1970. Od roku 1980 po súčasnosť bol domový fond viac rekonštruovaný a menej objektov bolo postavených ako novostavieb.

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

Na celkovú úroveň bývania pôsobí predovšetkým počet obyvateľov bývajúcich v bytoch a domácnostiach, čo je však popri celkovom počte bytov a ich vybavení podmienené demografickou skladbou obyvateľstva a domácností.

Z celkových 396 domov je 90 neobývaných domov, časť z nich je rezervou pre rozvoj obytnej funkcie. Pri zohľadnení demografického vývoja, vekovej štruktúry obyvateľstva a záujmu o pôvodné objekty pre bytové využitie, predpokladáme celkový úbytok bytového fondu asanáciou chátrajúcich objektov, ktoré už nie je možné rekonštruovať na bývanie ani na rekreáciu.

4.5. Technická infraštruktúra

4.5.1. Doprava

Dopravné väzby riešeného územia

Obec Čebovce sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipeľskej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa cesty I/ 75 a II/527 - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, smer západ – východ a cesta II/527 v smere Zvolen – Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty (hranica s MR) – Šahy.

V hodnotenom území sa nenachádza železničná trať – železničná doprava.

Verejná hromadná doprava

Hromadnú autobusovú dopravu pre obec zabezpečuje SAD autobusovými spojmi s priamym spojením obce so sídelnými útvarmi Veľký Krtíš, Levice, Lučenec, Šahy a Bratislava. Počet spojov v pracovných dňoch je postačujúci. Z časového hľadiska absentujú spoje po 17,30 hod. v pracovných dňoch a v dňoch pracovného pokoja počas celého dňa.

V obci sa nachádzajú tri obojsmerné autobusové zastávky s vyhovujúcou pešou dostupnosťou pre obyvateľov. Vzhľadovo autobusové zastávky nie sú vyhovujúce. Autobusová doprava je výlučnou hromadnou dopravou zabezpečenia spojenia obce s mestami s vyššou vybavenosťou. Zlepšenie autobusovej dopravy v obci predpokladá najmä nasadenie väčšieho počtu menších autobusov a koordináciu spojov tak, aby sa dosiahol priemerný štandard dostupnosti obce počas víkendových dní a v pracovných dňoch po 17,30 hod.

Statická doprava

V obci sú vybudované parkovacie plochy pri objektoch občianskej vybavenosti – školy, obchody, kultúrny dom, pošta. Pri obecnom úrade a cintoríne nie je vybudovaná parkovacia plocha, parkuje sa priamo na cestnej komunikácii. Väčšina má asfaltový nekvalitný povrch a nezapadajú harmonicky do týchto priestorov. Vzhľadom na charakter bytovej zástavby formou IBV je

parkovanie a garážovanie riešené priamo na pozemkoch. Na krátkodobé parkovanie sa používajú obslužné komunikácie.

Pešia doprava

Pešia doprava je vzhľadom na intenzitu dopravy na ceste bezpečná. Obec leží na vedľajšej komunikácii III. č. 52717 triedy. Popri ceste je len čiastočne vybudovaný peší chodník cca 600 m. Z dôvodu bezpečnosti peších chodcov na ulici vzniká potreba dobudovať chodník pre peších lemujúci túto komunikáciu.

4.5.2. Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obec má vybudovaný vlastný verejný vodovod. V obci je naň napojených 100 % obyvateľov. Na vodovod je napojených všetkých 313 domácností. Verejný vodovod v obci je v správe Obecného úradu. Obec Čebovce je zásobovaná vodou z dvoch vlastných vodných zdrojov. Odtiaľ je vedené zásobné potrubie do vodojemu 2 x 400 m³. Rozvodné vodovodné potrubie v celej obci je z materiálu PVC VN 80-225 mm. Vodovodné prípojky sú vybudované z polyetylénu DN 1 a 5/4.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec má z časti vybudovanú verejnú kanalizáciu. Dĺžka vybudovanej kanalizácie je 5,56 km bez prípojok. V obci je na kanalizáciu napojených 173 domácností z celkového počtu 313 domácností. Odpadové vody sú zachytávané v žumpách a septikoch alebo priamo vyústené do miestnych jarkov.

Obec Čebovce má rozostavanú kanalizačnú sieť. Táto bola budovaná v troch etapách:

1. etapa – hlavná vetva + vodovod v roku 1992
2. etapa – vedľajšie vetvy, ukončené v roku 2005
3. etapa – vedľajšie vetvy, ukončené v roku 2019
4. etapa - v realizácii, chýba 692,50 metra

Vybudovaná stoková sieť je zaústená do čistiarne odpadových vôd (dodávka Ekoprogres Trenčín) s kapacitou pre 1250 ekvivalentných osôb.

4.5.3. Energetika

Širšie vzťahy

Odber elektrickej energie je v Banskobystrickom kraji zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme ZVN 400 kV a VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformovní. Obec je zásobovaná elektrickou energiou zo vzdušného vedenia VN 22 kV. V obci je z tohto vedenia napájaných 7 transformačných staníc. Miestny sekundárny rozvod je riešený prevažne vzdušným vedením, situovaným na stožiaroch vo výške cca 8 m nad terénom. V južnej časti katastrálneho územia prechádza tranzitné vedenie VN 110. v smere východ - západ.

Pre elektroenergetické vzdušné vedenia vyplývajú zo zákona č. 455/1991Zb. (§19) nasledovné ochranné pásma:

- vedenie VVN 110 kV - 15 m na obidve strany kolmo na vedenia od krajného vodiča
- vedenie VN 22 kV - 10 m na obidve strany kolmo na vedenia od krajného vodiča
- trafostanice - okruh 10 m

Stanice VVN

Okres	ID	Názov a miesto	KV	Celkový výkon MW	Zaťaženie MW
Veľký Krtíš	27	Veľký Krtíš	110	80	30
Veľký Krtíš	28	Veľké Zlievce	110	75	60

Vzdušné vedenia VVN

Okres	ID	Názov	kV	Názov vedenia
Veľký Krtíš Lučenec Rimavská Sobota	1	Levice – Rimavská Sobota	400	426
Veľký Krtíš Levice	75	Veľký Krtíš – Levice	110	8419

Plynofikácia, zásobovanie teplom

Južnými okresmi Banskobystrického kraja (Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš) vedie sústava štyroch línii tranzitného plynovodu pre medzinárodnú dopravu zemného plynu. V blízkosti obce Veľké Zlievce je kompresorová stanica uvedenej sústavy KS 03.

Medzištátny plynovod „Bratstvo“ s veľmi vysokým tlakom je vedený po samostatnej trase a prechádza okresmi Krupina, Lučenec, Revúca, Veľký Krtíš a Rimavská Sobota. Z hľadiska dopravy a dodávky plynu má základný význam Medzinárodný plynovod BRATSTVO VVTL DN 700 s veľmi vysokým tlakom. Vlastný odber plynu sa realizuje zo súbežného plynovodu DN 100 prostredníctvom odbočiek a prípojok pre jednotlivé sídelné útvary.

Obec je takmer plne plynofikovaná. VTL prípojka DN 100, PN 40 je napojená na VTL plynovod Lučenec - Levice DN 500. Miesto napojenia VTL prípojky na VTL plynovod sa nachádza v katastrálnom území obce Nenince. Regulačná stanica plynu typu RS 3000/2/2-440 je umiestnená na južnom okraji obce. Je osadená na 4 betónových pätkách a oplotenom pozemku.

V obci sú strednotlakové rozvody plynu o prierezoch DN 80-150. Na STL plynovodnej sieti sú osadené uzavieracie armatúry, odkaľovače a prípojky pre odberateľov. Časť rozvodov plynu je zokruhovaná, pričom dimenzie koncových vetiev sú riešené so zreteľom na možnosti budúceho rozširovania plynovodu.

Plynovodná sieť a plynárenské zariadenia v súčasnosti dostatočne pokrývajú spotrebu zemného plynu v obci.

Systém vykurovania v obci

ÚK diaľkové	UK lokálne	iný	bez kúrenia	plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
7	189	105	4	179	40	0	93	1	4

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Zásobovanie teplom pre bytovú výstavbu, občiansku vybavenosť je zabezpečované decentralizovaným spôsobom z blokových a okrskových kotolní. Ako palivo sa najčastejšie používa ZPN 46,5 %, el. energia 5,4 % a čiastočne pevné palivo 3,6 %. Výhľadovo sa predpokladá zachovanie terajšieho spôsobu výroby tepla, resp. zavedenie obnoviteľných zdrojov energií využitím miestnych zdrojov.

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má ideálne prírodné podmienky na rozvíjanie využívania energie z biomasy. Takmer polovica územia Slovenska je zalesnená. Vo všeobecnosti

však Slovensko podstatne zaostáva vo využívaní biomasy v porovnaní s tým, čo je v súčasnosti dostupné a technicky uskutočniteľné. Súčasné využitie biomasy pokrýva približne 1,6 %. Obec Čebovce má ideálny potenciál na využitie obnoviteľných zdrojov energií na vykurovanie či už domácností, bytov alebo občianskej vybavenosti.

V blízkosti obce sa nenachádzajú žiadne centrálné výrobné tepla. Možno konštatovať, že v súčasnosti väčšina domácností, všetky objekty podnikateľských aktivít a občianskej vybavenosti využívajú ako zdroj tepla potrebného pre účely kúrenia, varenia a prípravu TÚV zemný plyn. Jediná väčšia kotolňa v obci je pri Základnej škole, ktorá je plynofikovaná.

4.5.4. Telekomunikácie

Obce vo verejnej telefónnej sieti patrí do sekundárneho centra Banská Bystrica a primárnej oblasti – regionálnej oblasti Lučenec, pod ktorý spadá uzlový telefónny obvod Veľký Krtíš. Telefonizácia je zabezpečená z UTO Lučenec. Telekomunikačný rozvod miestnej telefónnej siete (MTS) je zabezpečovaný vzdušnými káblovými vedeniami, ktoré sú v uspokojivom technickom stave. V obci sa nachádzajú dva verejné telefóny.

Pozdĺž miestnych komunikácií prechádzajú podzemné telekomunikačné káble v správe ST a.s. V obci je inštalovaná digitálna telefónna ústredňa. Miestna telefónna sieť je tvorená podzemnými káblovými rozvodmi.

Iné druhy telefónnej siete

V rámci pokrytia územia Slovenska signálom Verejnej rádiatelefonickej siete sú vybudované základňové stanice pre šírenie signálu VRS systémom GSM 900 MHz a GSM 1800 MHz. V súčasnosti pôsobia na Slovenskom trhu traja mobilní operátori – Orange Slovensko, a.s. Bratislava, spoločnosť T-mobile a Telefonica O₂. Tieto spoločnosti majú na území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja. Pokrytie obce nie je zatiaľ na požadovanej úrovni, spoločnosť T-mobile plánuje v horizonte 5 rokov výstavbu vysielača.

4.6. Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Rozmiestnenie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou obyvateľstva, ako aj veľkosťou obcí v území.

V obci sa nachádza základná škola spojená s materskou školou. Do ZŠ s MŠ Čebovce chodia žiaci z Čeboviec a z 10-tich spádových obcí (Bátorová, Opatovská Nová Ves, Príbelce, Kosihovce, Opava, Seľany, Širakov, Kamenné Kosihy, Trebušovce, Ďurkovce). Pod správu základnej školy patrí aj materská škola. Na škole je zriadené jedno oddelenie ŠKD. Ku škole patrí aj zariadenie školského stravovania. ZŠ je školou s dvoma vyučovacími jazykmi - slovenským a maďarským.

V obci Čebovce sa nachádza zdravotnícke stredisko kde ordinuje všeobecný lekár. Obyvatelia za stomatológom a detským lekárom dochádzajú do Veľkého Krtíša. Za špecializovanou zdravotnou starostlivosťou obyvatelia dochádzajú taktiež do Veľkého Krtíša, kde sa nachádzaj aj nemocnica. Lekáreň sa v obci nenachádza, najbližšia je v obci Nenince a vo Veľkom Krtíši.

V obci sa nenachádza žiadne sociálne zariadenie a obec neposkytuje pre svojich obyvateľov ani opatrovateľskú službu. Obec poskytuje stravovanie pre seniorov.

Obyvatelia majú k dispozícii obchod so zmiešaným tovarom. Obecný úrad sa nachádza v budove, ktorá je rekonštruovaná. V obci sa nachádza cintorín, ktorého kapacita je postačujúca. Dom

smútku je po rekonštrukcii. V obci sa nachádza aj pošta, ktorá je tiež rekonštruovaná. V obci sa nachádza obecná knižnica. Stavebné veci obec rieši v rámci Spoločného obecného úradu so sídlom v obci Čebovce.

4.7. Hospodárska základňa

4.7.1. Priemyselná výroba

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná len do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárskeho, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území mesta Veľký Krtíš. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídlacích mimo okresu, nepresahujúce lokálny, nanajvýš regionálny význam.

Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného regiónu a na rozširovanie a spetrovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnéj produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

Na území obce sa nachádzajú nevyužitú priestory bývalých poľnohospodárskych budov, ktoré sú vhodné na podnikanie. V niektorých priestoroch už rozvíjajú podnikateľské aktivity miestni občania.

Hospodárska činnosť v obci

V mesiaci november 2021 bolo v živnostenskom registri zapísaných 23 aktívnych prevádzok v obci Čebovce.

59 živnostníkov – www.zrsr.sk

Aplikácie Balassagyarmat időj... Čitateľský zoznam

ŽIVNOSTENSKÝ REGISTER SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Výsledky vyhľadávania

Príezvisko: Meno:
 Obec: Čebovce Ulica:
 Číslo: Okresný úrad:
 len akt.záz: yes

	Obchodné meno	IČO	Adresa	
3.	Marian Pintér ELEKTRO ZOLO	44119186	99125 Čebovce Komenského 413/16	Aktuálny Úplný Výpis z OR
9.	Leoslav Filip GEOMAP	33259930	99125 Čebovce Vinohradnícka 190/33	Aktuálny Úplný Výpis z OR
15.	František Bodžár	41252641	99125 Čebovce Záhradná 83/24	Aktuálny Úplný Výpis z OR
16.	Kristián Balga Sounds Good	50203908	99125 Čebovce Komenského 271/5	Aktuálny Úplný Výpis z OR
18.	Gyula György	51161087	99125 Čebovce Szedera Fabiana 311/153	Aktuálny Úplný Výpis z OR
26.	Angelika Začková ANGI	43858485	99125 Čebovce Szedera Fabiana 33/35	Aktuálny Úplný Výpis z OR
32.	Zoltán Baráth - ZMS	40444503	99125 Čebovce Szedera Fabiana 15/15	Aktuálny Úplný Výpis z OR
42.	Jana Zekabová	50366645	99125 Čebovce Záhradná 80/21	Aktuálny Úplný Výpis z OR
43.	Richard Šrník	52430341	99125 Čebovce Družstevná 438/13	Aktuálny Úplný Výpis z OR
50.	Alexander Czafik VINÁRSTVO ČEBOVCE	46749979	99125 Čebovce Szedera Fabiana 341/183	Aktuálny Úplný Výpis z OR

1 2 3 4 5 6

Vyhľadať podľa : IČO | obchodného mena | príezviska a mena fyzickej osoby | adresy prevádzkarne
 živnostenské podnikanie | Pomos | Podnety | Centrálna databáza cezhraničných poskytovateľov služieb na území SR

Technická správca
IVeS
 Službu zabezpečuje Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia verejnej správy, Drieňová 22, 826 86 Bratislava 29

37 právnických osôb – www.orssr.sk

Výsledky vyhľadávania podľa sídla subjektu
(len v aktuálnych záznamoch)Ulica: akákoľvek
Číslo: akákoľvek
Obec: Čebovce
Súd: akýkoľvekStránka: 1 / 2
Záznamy: 1 - 20 / 37
Dátum: 6.12.2021

	Obchodné meno subjektu	Výpis	Zberka listín
1.	"KORAL" v.o.s.	Aktuálny Úplný	
2.	ACI, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
3.	AutoAvanti s.r.o.	Aktuálny Úplný	
4.	BC ARCH-PROJEKT PLUS s.r.o.	Aktuálny Úplný	
5.	BUKMA, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
6.	BYSTRICA REALITY, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
7.	Cannalife s.r.o.	Aktuálny Úplný	
8.	CELLVIN, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
9.	Č- STAV s. r. o. "v likvidácii"	Aktuálny Úplný	
10.	DEFCON s.r.o.	Aktuálny Úplný	
11.	Deviant s.r.o.	Aktuálny Úplný	
12.	Emirates Foods, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
13.	FLAMINGO s.r.o.	Aktuálny Úplný	
14.	INFOPC, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
15.	IZOFEMA PLUS s.r.o.	Aktuálny Úplný	
16.	IZOFEMA, s.r.o.	Aktuálny Úplný	
17.	IZOPLASTIC s.r.o.	Aktuálny Úplný	
18.	J&P spol slovakia s.r.o.	Aktuálny Úplný	
19.	Jana.Pilátová s.r.o.	Aktuálny Úplný	
20.	JL Holding Slovakia s.r.o.	Aktuálny Úplný	

Súkromne hospodáriaci roľníci podnikajúci na základe povolenia obce:

- ERIK BALGA – živočíšna výroba- včelárstvo

4.7.2. Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Ťažba rudných a nerudných surovín

Ťažba rudných surovín v obci nie je zastúpená.

Prírodné zdroje – minerálne pramene

V obci Čebovce sa nenachádzajú minerálne pramene.

5.7.3. Poľnohospodárstvo a pôda

Obec	Spolu (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)						Lesná pôda v ha	Vodné plochy v ha	Zastavaná plocha v ha	Ostatná plocha v ha
		Poľnohospodárska pôda spolu	orná pôda	TTP	záhrady	vinice	Ovocné sady				
Čebovce	1 621	773	410	241	26	95	1	738	10	75	26

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, RegDat 2012

Poľnohospodárska prvovýroba

Poľnohospodárstvo má v obci najväčšiu tradíciu. Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci tvorí 776 ha, čo predstavuje 48 % z celkovej výmery obce. Lesná pôda tvorí 737 ha, čo predstavuje 45 % z celkovej výmery obce. Celková výmera obce je 1 621 ha, vrátane poľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov, vodných plôch a zastavaných plôch.

Relevantnými charakteristikami pre špecifikovanie funkčnej diferenciacie poľnohospodárskej pôdy sú celospoločenské záujmy a potreby produkčného a mimoprodukčného využívania územia. Preto bol poľnohospodársky fond funkčne diferencovaný ako:

- produkčný, s bioprodukčnou funkciou

- chránený, s legislatívnou ochranou
- ochranný, s ekologickou funkciou
- rekreačný, s environmentálnou funkciou.

Priemerná teplota v januári klesá na -3° až -4° C, v júli stúpa na 19° C až 21° C. Pestovanie niektorých teplomilných plodín obmedzuje vymrzanie pri inverzných situáciách. Bezmrázové obdobie trvá 160 – 180 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok 600-700 mm neposkytuje dostatok vlhky pre intenzívnu rastlinnú výrobu, pretože také i väčšie hodnoty dosahuje potenciálny výpar.

Pomerne rovnocenný podiel rastlinnej a živočíšnej výroby na objeme poľnohospodárskej výroby sa v posledných rokoch (od r. 1991) narušil prudkým znížením objemu živočíšnej výroby. Obec je z hľadiska pestovaných plodín charakteristická pestovaním obilovín a vinohradníctvom.

4.7.4. Lesné hospodárstvo

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 326/2005 o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

V záujmovom území lesy pokrývajú takmer polovicu jeho rozlohy (46 %) pričom obklopujú obec Čebovce zo všetkých strán.

Obec	Celková výmera ZÚJ (ha)	Výmera lesov (ha)	Lesnatosť (%)
Čebovce	1 621	738	46

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, RegDat 2011

Lesné pozemky obhospodaruje tak štátny (Lesy SR š.p. B. Bystrica OZ Krupina) a neštátny sektor Obec Čebovce. Lesné pozemky sú klasifikované ako ochranné lesy. Funkciou ochranných lesov v obci je predovšetkým zachovanie stromovej vegetácie na extrémnych stanovištiach a tiež všeobecná ochrana pôdneho krytu.

Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Najčastejšie sa vyskytujúce dreviny v predmetnom území sú: agát biely, dub cerový, dub letný, hrab obyčajný, buk lesný.

Na území obce sa v súčasnosti nachádza viacero tzv. „bielych plôch“, t. j. plôch porastených lesnými drevinami, avšak v evidencii katastra nehnuteľností evidovaných ako poľnohospodársky pôdny fond. Vďaka tomu, že sa na tieto plochy nevzťahuje lesnícka legislatíva nevykonávajú sa na nich žiadne hospodárske opatrenia. Okrem toho sa v území nachádza množstvo ďalších lokalít, ktoré sa už poľnohospodársky nevyužívajú a dochádza na nich k postupnej sukcesii – zarastajú krovínami a drevinami. Na dosiahnutie kvalitného lesa a drevnej hmoty by však bolo potrebné tieto lokality umelo zalesniť.

Poľovníctvo

Takmer celé územie veľkokrtíšskeho okresu má vynikajúce podmienky pre život poľovnej zveri. Je to dané množstvom lesných porastov, poľnohospodárskeho charakteru krajiny s možnosťou obživy, ako aj striedaním oboch druhov pôdneho fondu a množstvom remízok pre úkryt

a odpočinok zveri. Podľa vyhlášky MP SR č. 91/1997 Z.z. o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov je poľovný revír v obci zaradený do nasledujúcich srnčích poľovných oblastí a podoblastí:

- Poľovná podoblasť Beluj
- S XI. Modrokamenská srnčia oblasť
- Daniela poľovná lokalita

Najpočetnejšou poľovnou srstnatou zverou je srnec hôrny, diviak lesný, daniela škvrnitý, muflón obyčajný, jeleň obyčajný. Z pernatej zveri sa vyskytuje bažant jarabý, sojka obyčajná a rôzne druhy spevavcov, zo škodnej je to líška obyčajná a kuna lesná.

V katastrálnom území obce Čebovce boli uznané orgánom štátnej správy Lesného hospodárstva a poľovníctva dva poľovné revíry, a to Poľovný revír Čebovce kde užívateľom je Poľovné združenie Čebovce. Časťou do k.ú. Čebovce zasahuje aj Poľovný revír Čebovská bukovina, ktorého sú Lesy SR š.p. Krupina.

4.7.5. Rekreačia a cestovný ruch

Súčasný stav v oblasti cestovného ruchu

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest.

Stratégia rozvoja cestovného ruchu do rok 2020 schválená uznesením vlády SR č. 379/2013 z 10. júla 2013

O stále rastúcom význame cestovného ruchu sú presvedčení aj experti Svetovej organizácie cestovného ruchu, podľa ktorých bude toto odvetvie patriť k najvýznamnejším, ak nie vôbec prvým v poradí. Dôležitými ukazovateľmi cestovného ruchu sú predovšetkým jeho vplyv na platobnú bilanciu, rozvoj zamestnanosti - vytváranie pracovných príležitostí a pozitívny vplyv na ekonomicko-sociálny rozvoj regiónov. Vďaka svojej dynamike, nízkej investičnej a importnej náročnosti, ako aj pre vysoký podiel živej práce, je cestovný ruch jedným z rozhodujúcich nástrojov znižovania nezamestnanosti a rozvoja regiónov, málo vhodných pre priemysel či poľnohospodárstvo. Okrem vytvárania pracovných príležitostí, a to aj pre menej kvalifikované pracovné sily, najvýznamnejším prínosom cestovného ruchu pre ekonomiku štátu je jeho devízový efekt.

Strategický cieľ cestovného ruchu na Slovensku musí vychádzať z jeho vývoja, potenciálu a v neposlednom rade z prijatých dokumentov. Ide predovšetkým o Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 – 2016 a Konceptiu územného rozvoja Slovenska. Strategický cieľ preto možno definovať ako potrebu zvyšovania konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.

Obec Čebovce má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj k udržianiu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu so špecifikáciou na vinohradníctvo a jestvujúce vínne pivnice). Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia (vínne pivničky), a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Vybavenosť obce z hľadiska cestovného ruchu

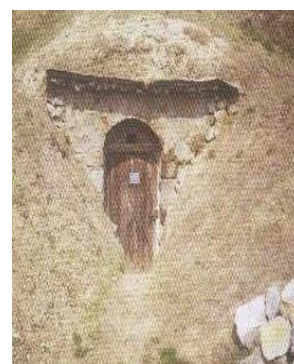
Obec	Stravovacie zariadenie/ počet stoličiek	Ubytovacie zariadenie/ počet postelí	Pohostinstvo
Čebovce	35	-	2x

Zdroj: Vlastný prieskum

Pohostinské a reštauračné zariadenie:

Ladislav Jakab – Cafe Bar Fantastic

Vínna pivnica
Čebovce

Zdroj: Malá vlastivedná knižnica 43. číslo

4.8. Ľudský potenciál

4.8.1. Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov

Obec	1890	1910	1930	1950	1970	1991	2001	2005	2006	2011	2021
Čebovce	639	774	81	809	1 018	1 100	1 056	1032	1037	1063	1024

Zdroj: obec

Graf č.2

Celkový počet obyvateľov obce v sledovanom období do roku 1970 pomerne lineárne narastal. Najvýraznejší nárast počtu obyvateľov v obci bol v tridsiatych a päťdesiatych rokoch. V roku 1970 kulminoval počet obyvateľov na hodnote 1018. V ďalších rokoch sa narušili tieto dlhodobé

pozitívne demografické tendencie a obec zaznamenáva výraznejší pokles počtu obyvateľov za sledované obdobie. Od roku 2001 počet obyvateľov obce narastá a klesá striedavo o veľmi nízky počet. Priemerný počet je od tohto času vyrovnaný čo dokumentuje aj graf vývoja počtu obyvateľov. V roku 2021 bolo v obci 1024 obyvateľov.

Trendy v demografii

Roky	2016	2017	2018	2019	2020	2021 november
Priťahovaní	13	7	20	10	14	6
Odstáňovaní	10	9	11	10	12	19
Narodení	8	6	9	6	16	3
Zomrelí	14	10	6	14	9	19
Saldo	-3	-6	12	-8	9	-29

Zdroj: obec, 2021

V obci dochádza dlhodobejšie k prirodzenému úbytku obyvateľstva spôsobeného vyššou mierou úmrtnosti v porovnaní s pôrodnosťou.

Veková štruktúra obyvateľov

Roky	2016	2017	2018	2019	2020	2021 november
Predproduktívny vek (0-14)	169	166	178	130	141	145
Produktívny vek (15-64)	704	705	693	742	735	727
Poproduktívny vek (65 a viac)	154	153	159	156	154	152

Zdroj: obec, 2021

V obci dochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku. Pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom výrazne znižuje možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšuje nároky na zabezpečovanie sociálnych programov. **Index starnutia** predstavoval hodnotu 92,53 (počet osôb v poproduktívnom veku 124 k počtu osôb v predproduktívnom veku 134). Priemerný vek občanov obce je 39,54 rokov.

Graf č.3

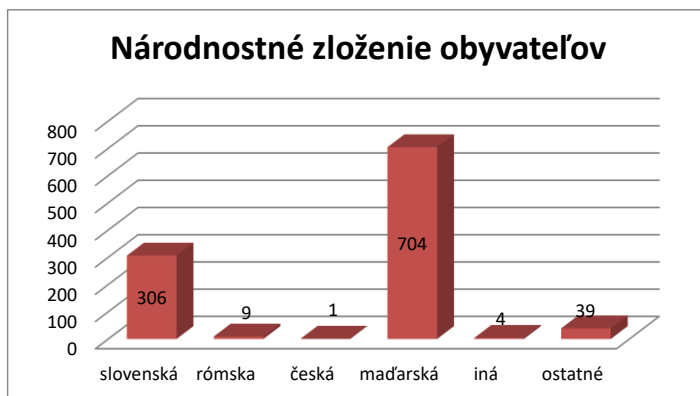
Národnostné zloženie obyvateľov

Obec	slovenská	rómska	česká	maďarská	iná	ostatné nezistené	spolu
Čebovce	306	9	1	704	4	39	1 063

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Väčšina obyvateľov obce je maďarskej národnosti, z celkového počtu obyvateľov je to 704 obyvateľov. Slovenskej národnosti je v obci len 306 obyvateľov, čo percentuálne predstavuje 28,78 %. Medzi iné, ostatné alebo nezistené národnosti sa počítalo 43 obyvateľov, čo je 4,05 %.

Graf č.4

Náboženské vyznanie obyvateľov

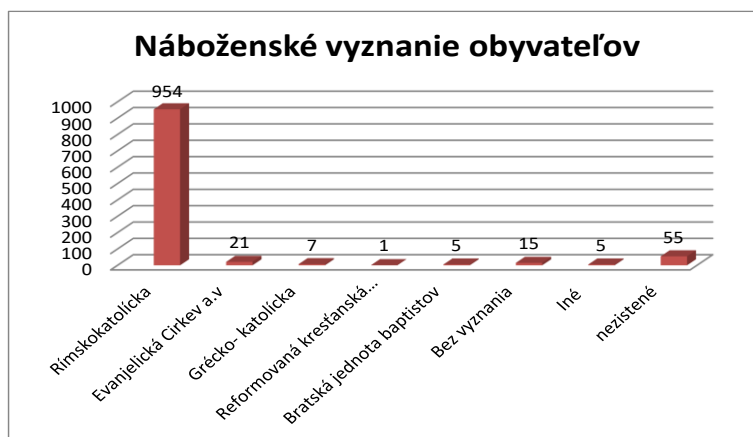
Obec	Rímskokatolíck a cirkev	Evanjelická Cirkev a.v	Grécko-katolícia cirkev	Reformovaná kresťanská cirkev	Bratská jednota baptistov	Bez vyznania	Iné	nezistené	spolu
Čebovce	954	21	7	1	5	15	5	55	1 063

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímsko-katolíckym vyznaním – 89,75 %. Evanjelické vyznanie zastáva – 1,98 % obyvateľov. Bez vyznania žije v obci iba 0,1 % obyvateľov.

Graf č.5

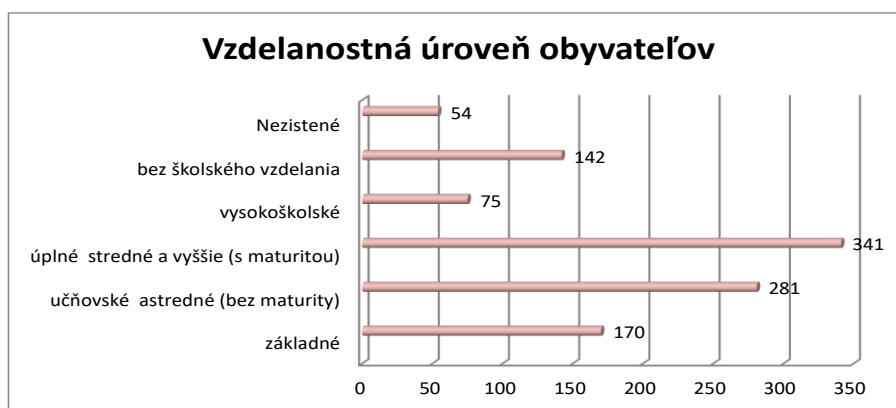
Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva

Obec	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s ma-turitou)	vysokoškolské	bez školského vzdelania	Nezistené	spolu
Čebovce	170	281	341	75	142	54	1 063

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené základné vzdelanie, učňovské vzdelanie a stredné vzdelanie bez maturity. Z celkového počtu obyvateľov tvorí táto skupina 74,51 %.

Graf č. 6

4.8.2. Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov.

- Občianske združenie Szedera Fabiana
- Spoločenská organizácia Csemadok, spevokol S. Fabiabana (20 členov)
- Občianske združenie MOTÍV
- Environmentálna spoločnosť LUTRA
- Poľovnícke združenie Čebovce

Združené spoločenské aktivity

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- Január: úcta k starším
- Február: Čebovské divadelné večere
- Máj: Organový večer
- Jún: Hudobný festival SzederFeszt
- Október: Čebovské divadelné dni
- November: Hudobný večer HANG-ÁR

4.8.4. Športové aktivity

Obec	Futbal			volejbal	tenis	Stolný tenis	celkom
	dospelí	dorast	žiaci				
Čebovce	áno	-	áno	-	-	-	-

Zdroj: Obec

Športové kluby v obci

- TJ Vinohrad Čebovce futbalový oddiel
- Šachový klub
- Body building club Čebovce

Obec	Športová aktivita	Mesiac konania
Čebovce	Futbalový turnaj	august
	Strelecká súťaž	august

Zdroj: Obec

4.9. Trh práce

Vysoká nezamestnanosť v okrese Veľký Krtíš pretrváva dlhšie obdobie a je spôsobená špecifickými faktormi a dopadmi hospodárskej a sociálnej politiky, inštitucionálnych nastavení a vývoja na globálnych a lokálnych trhoch. **Aj v čase najvyššieho ekonomického rastu SR bola miera nezamestnanosti v okrese Veľký Krtíš stále nad úrovňou 17 %.**

Od roku 2012, kedy miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla svoje maximum 25,9 %, nezamestnanosť v okrese postupne klesá. Klesajúca tendencia v nezamestnanosti pretrváva aj v roku 2021. **K 31. októbru 2021 bolo v evidencii uchádzačov o zamestnanie 2 032 osôb.** Miera evidovanej nezamestnanosti klesla na 9,76 %, čo je v porovnaní s Banskobystrickým krajom viac o 0,85 percentuálneho bodu a v porovnaní so Slovenskom až o 3 percentuálne body. **Pokles miery nezamestnanosti nastal hlavne vznikom pracovných miest s finančnou podporou, ktoré však nemajú dlhodobý charakter, prevažne sú udržateľné len v období platnosti dohody o poskytnutí príspevku.**

Tabuľka - Štruktúra UoZ podľa vzdelania v okrese Veľký Krtíš k 31. 10. 2021 (v %)

Názov ukazovateľa	Okres Veľký Krtíš	Banskobystrický samosprávny kraj	Slovensko
Neukončené základné vzdelanie	8,8	7,5	5,2
Základné vzdelanie	23,6	29,4	24,5

Nižšie stredné odborné vzdelanie	0,3	0,4	0,6
Stredné odborné vzdelanie	37,3	29,0	28,7
Úplné stredné odborné vzdelanie	20,2	21,4	23,6
Úplné stredné všeobecné vzdelanie	3,5	3,2	3,9
Vyššie odborné vzdelanie	0,2	0,7	0,5
Vysokoškolské vzdelanie 1.stupňa	1,3	1,5	2,3
Vysokoškolské vzdelanie 2.stupňa	4,4	6,6	10,4
Vysokoškolské vzdelanie 3.stupňa	0,1	0,2	0,3
N/A – neurčené	0,3	0,1	0,1

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, október 2021

Z UoZ k 31. 10. 2021 má viac ako 30 % neukončené základné vzdelanie alebo ukončené len základné vzdelanie, takmer 40 %-tnú skupinu predstavujú UoZ so stredným odborným vzdelaním s výučným listom bez dostatočnej praxe. Obidve skupiny UoZ predstavujú spolu až 70 % (cca 2 700 UoZ) z celkového počtu UoZ, z čoho je cca jedna tretina občanov z marginalizovaných rómskych komunít.

Podľa zoznamu profesií vykonávaných bezprostredne pred evidenciou je v evidencii UoZ najviac ľudí, ktorí pred evidenciou nikde nepracovali (až 62,5 % UoZ), potom nasleduje skupina pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov, operátorov a montérov strojov a zariadení, kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov a pracovníkov v službách a obchode.

V okrese je 58 % dlhodobo nezamestnaných a až 44 % UoZ je v evidencii dlhšie ako 24 mesiacov. Táto skupina je ťažko zamestnateľná, pretože má nižšiu motiváciu hľadať si prácu, dlhodobou nezamestnanosťou stratila pracovné návyky a zručnosti, Takíto UoZ vykonávajú väčšinou len aktivačné práce v rámci poberania hmotnej núdze.

Tabuľka - Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie, stav k 31. 10. 2021 (v %)

Názov ukazovateľa	Okres Veľký Krtíš	Banskobystrický kraj	Slovensko
do 7 mesiacov	27,3	27,4	33,9
7 mesiacov až 12 mesiacov	14,8	14,7	15,4
12 mesiacov až 24 mesiacov	13,7	13,8	14,4
nad 24 mesiacov	44,2	44,1	36,3

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, október 2021

V obci miera evidovanej nezamestnanosti je 9,76 % (31.10.2021). Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny opäť zverejňuje štatistiky obcí SR na svojej web stránke.

Tabuľka - Miera nezamestnanosti v obci k 31.10.2021

OBEC	Celkom	EAO	% miera
Čebovce	47	727	6,46

Zdroj: ÚPSVaR, Mesačná štatistika o počte a štruktúre UoZ, október 2021

Z hľadiska odvetvovej štruktúry je najviac zamestnávateľov so zameraním na obchodnú a reštauračnú činnosť a obchodné služby, za nimi nasledujú priemyselné a poľnohospodárske subjekty. V súčasnosti v priemyselnej výrobe a v oblasti služieb a cestovného ruchu podniká 553 subjektov, ktorí zamestnávajú takmer 3 300 osôb. V agrosektore pôsobí 63 subjektov, ktoré zamestnávajú 860 zamestnancov. Samosprávy a nimi zriadené školské zariadenia a podniky zamestnávajú na pracovný pomer 1 760 osôb a 435 osôb na základe iných dohôd.

Najväčším zamestnávateľom okresu je TECHNOGYM EE. s.r.o. s počtom zamestnancov 420, pričom z tohto počtu časť pracovnej sily je zamestnaná prostredníctvom personálnych agentúr. Všeobecná nemocnica s poliklinikou, n.o., zamestnáva 307 zamestnancov, ďalej nasledujú spoločnosti EQUUS a.s., SISME SLOVAKIA, s.r.o., Forschner Slovakia s. r. o., PAZZ, s.r.o. Ekobauernhof a. s. Viac ako 81 % podnikateľských subjektov v okrese má menej ako 10 zamestnancov.

Hospodársko–sídelná aglomerácia Malý Krtíš – Veľký Krtíš – Modrý Kameň je jediné väčšie priemyselné centrum v okrese, ktoré zamestnáva väčší počet zamestnancov. **V priemyselnom parku Malý Krtíš v súčasnosti pôsobia dve talianske firmy** so zameraním na výrobu elektromotorov a výrobu fitness strojov.

Stavebný priemysel v okrese predstavuje podiel 8,5 % z celkového hospodárstva a je zastúpený niekoľkými väčšími firmami a desiatkami malých firiem a živnostníkov. J – STAV spol. s.r.o. Medzi najvýznamnejšie spoločnosti v oblasti stavebníctva ďalej patria napr. Spoločnosť Š- TEAM s.r.o. zabezpečuje vodoinštalčné, kúrenárske, zámočnicke, búracie, stolárske a maliarske práce. TERMOTEX, s.r.o poskytuje služby hlavne v oblasti zatepľovania budov, tepelnej, protiotrasovej a hlukovej izolácie budov, podnikateľský subjekt Elmour - Milan Násali zabezpečuje stavebné práce a výrobu betónu

4.10. Financovanie obce

Podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov sú:

- a. príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájmu),
- b. výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov,
- c. podiely na daniach v správe štátu,
- d. výnosy z pokút uložených za priestupky,
- e. iné príjmy.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu podľa normatívu určeného vládou. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajmi a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

1.17 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho dokumentu

Prehľad realizovaných projektov za obdobie rokov 2014 – 2020

P.č.	Názov projektu	Obdobie realizácie	Zdroj financovania/výška získaných prostriedkov v EUR
1.	Dobudovanie kanalizácie III. a IV. etapa	2018	Ministerstvo financií SR/20 000
2.	Úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene, revitalizácia obce, evolučná záhrada	2014 - 2016	MPSR /341 047 SAŽP/4 301
3.	Rekonštrukcia budov v majetku obce Rekonštrukcia a zateplenie ZŠ Rekonštrukcia strechy garáže Rekonštrukcia budovy OU Rekonštrukcia soc. zariad. ZŠ Oprava šatne TJ Oprava tribúny a šatní Rekonštr. a vým. strechy telocv. ZŠ Náter budovy Domu smútku	2015-2020	MVRRSR, SIEA, Úrad vlády SR, SFZ/614 782 Vlastné zdroje/19 079
4.	Oprava miestnych komunikácií a chodníkov v obci, vybudovanie nových chodníkov	2014, 2017	PPA/68 707
5.	Organizovanie hudobného festivalu „Szederfeszt“	2015 - 2019	Úrad vlády SR, BBSK/5 800
6.	Rekonštrukcia spevnených plôch ZŠ, OU, pri budove pošty	2016 - 2017	Vlastné zdroje/68 235
7.	Modernizácia verejného osvetlenia	2014	SIEA/239 743
8.	Prevádzka vodojemu pri zákale prameňa	2017	Vlastné zdroje/8 083
9.	Prestavba oddychovej zóny pri ZŠ	2018	Vlastné zdroje/38 959
10.	Detské ihrisko pri ZŠ	2018	Úrad vlády SR/9 020
11.	Traktor kolesový	2019	Vlastné zdroje/25 257
12.	Zariadenie školskej jedálne ZŠ	2018	MF SR/20 254
Celkom			1 463 267 EUR

Obec investovala v programovom období rokov 2014 – 2020 viac ako 1 mil. EUR. Zdroje financovania boli dotačné, EU a vlastné.

ZÁVER

Aj keď v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov je PHRSR podmienkou pre získanie zdrojov zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty obce bola jeho aktualizácia motivovaná predovšetkým potrebou koncepčného riadenia v obci Čebovce v snahe čo najefektívnejšie riešiť problémy a výzvy rozvoja

obce. Príprava PHRSR je pomerne zložitá cesta, ktorá vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú a predovšetkým zapojenie všetkých aktérov rozvoja obce do spoločného plánovania tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity celej obce pri akceptovaní princípov udržateľného rozvoja. Cieľom programu nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v obci vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Spracovaný dokument predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov. Poloha obce v zázemí okresného mesta Veľký Krtíš ponúka možnosti aj pre rozšírenie priemyselnej časti, čo podporuje dostupnosť obce ku komunikácii prvej triedy č. 1/75. Najväčšou devízou obce sú však jeho obyvatelia, ktorí z veľkej časti majú o život vo svojej obci záujem a na jej rozvoji sú ochotní participovať. Hlavným cieľom PHRSR obce je zlepšiť kvalitu života občanov, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a presadzovať koncept udržateľného rozvoja obce. Veríme, že v spolupráci s vedením obce sa obyvateľom tohto územia podarí tento cieľ zrealizovať aj vďaka získavaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov.

Zoznam použitej literatúry

- Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
- Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2007): Národný strategický referenčný rámec, Bratislava
- Štatistický úrad SR (2011): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011
- VUC BBSK (2004): Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, Banská Bystrica,
- VUC BBSK (2006): Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica, Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava
- Štatistický úrad SR (2012): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava
- Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I., VEDA, Bratislava
- Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., VEDA, Bratislava
- Slovenská akadémia vied (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, Bratislava
- Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody A-J (1967): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava
- Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody R-Ž (1969): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava
- Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec
- Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhľady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H. Škultétyho Veľký Krtíš
- Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin
- Bánovský (2007): Prieskumy a rozbor pre spracovanie návrhu ÚPN obce Čebovce
- ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš
- Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Veľký Krtíš
- Archív obce
- Archív spracovateľa
- Dostupné web stránky

Spracovateľ: Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov, Veľký Krtíš, november 2021